

ΠΑΝΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΟΣΟΛΩΝ.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

—————

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΑΙΟΥ 1867 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΑΙΟΥ 1868.



ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ
ΛΑΥΡΙΣΤΟΥ
ΥΕΩΝ ΑΡΙΘ. _____

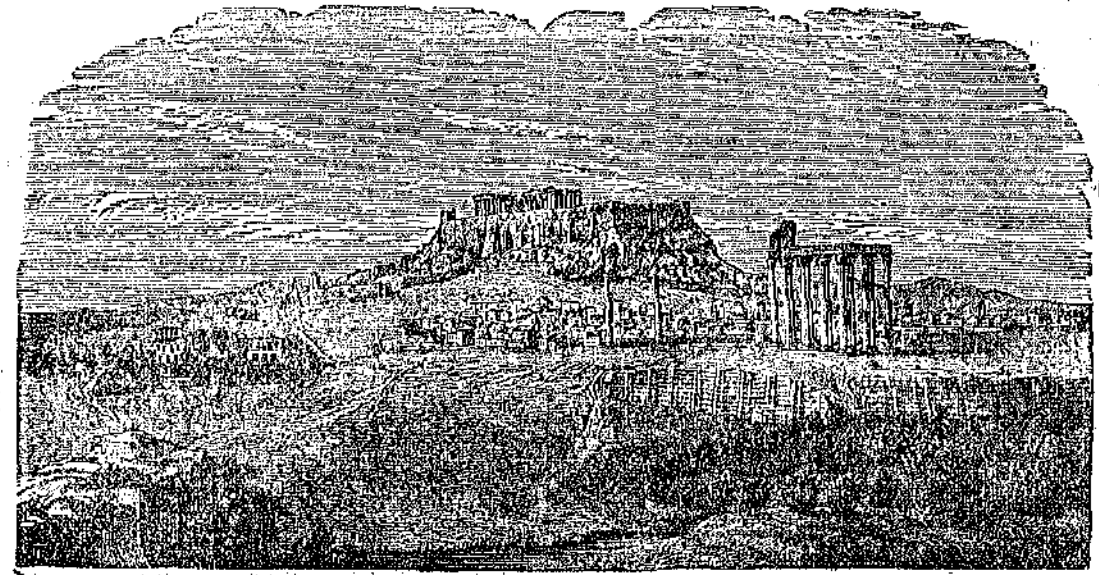
ΠΑΡΕΛΗΥΣΤΗΡΙΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ

ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΩΡΑΣ.

(ὅδὸς Περαιῶς.)

1868.



Π Α Ν Δ Ω Ρ Α .

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1867.

ΤΟΜΟΣ ΙΙ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 420.

Π Ε Ρ Ι
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΕΩΣ
Τ Ω Ν
ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΛΟΙΩΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙΣ.

Εκ τῶν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ, τοῦ καὶ κτίτορος τῆς ἐν Πάτρῳ σεβασμίας μονῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καὶ Θεολόγου Ἰωάννου, πρωτανευθέντων αὐτῇ προνομίων, ἦν καὶ τὸ ἔχειν αὐτὴν πλοῖον ἰδιόκτητον χωρήσεως μοδίων θαλασσίων πεντακοσίων, ἐλίγω πλέον ἢ ἕλασσον, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ τὰ χωριῶδη τοῖς μοναχοῖς διακομίζηται ὁ τῆς ἐστίας λήξεως ἰδρυτῆς αὐτῆς Χριστοῦδουλος ὁ Ἀκτρηνός. Περὶ τοῦ τοιούτου δὲ πλοίου ἐντέλλεται ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 10 (τῆς δ' ἐμῆς ἀνεκδότου συλλογῆς 1B) χρυσοβύλλῳ αὐτοῦ λόγῳ ἐκδομένῳ κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 5775' ἑτοῦς (+ 1088): «Καὶ ἔσται αἰεὶ κατενμεγεθεῖον τὸ τοιοῦτον πλοῖον, καὶ οἱ τούτῳ ἐμπλιόστες, παρτὸς τοῦ ἐπιηραστικῶς ἐπιεμβάλιοτος καὶ οὐτε ἀγχαρσίᾳ καθυποβλήθησεται, οὐτε πρὸς μετακομιδὴν τινῶν χρυσιῶδη, καὶ ἀνεβῆ τῇ βασιλείᾳ μου ἀγαρ-

κασιότατων, ἀποσταλήσεται, ἢ ἐμβλήσεται κόκκου, ἢ συνωρῆς, ἢ στροβοκυλῆς, ἢ χύρτον εἰσαγωγῆς, ἢ ἄλλῃ τιῇ λειτουργίᾳ ἀγαρκασιότατη βαρυνθήσεται· ἀλλ' ἐλεύθερον πάντοτε διατηρηθήσεται, καὶ συνελόντα φέραι, παρτὸς τοῦ ἐπιηραστότος, καὶ πάσης ἐπιηρας καὶ κακώσεως, τῶν τε οὐσης καὶ ἐς ὑστερὸν ἐπινοηθησομένης, ὑπέρτερον τὸ τοιοῦτον πλοῖον διαμείνη εἰς τὸ διηρεκίς καὶ ἀποκλιύσει διὰ παρτὸς ἐπὶν δὴ καὶ ὅποτε βούλεται, εἰς τὰ τῆς ἐφῶς ἅπαντα μέρη καὶ τὰ ἐσπέρια, ἐκὶ δὲ καὶ εἰς τὰς ἀπάρταχού τῆσους καὶ ὑπ' οὐδεὶς τῶν ἀπάντων οὐτε καλυθήσεται συνόλω, ἢ κατὰ τι ἀγχαρευθήσεται, ἢ ἄλλῳ ἐπιηρασθήσεται. Καὶ αὐτοὶ γὰρ οἱ κατὰ χώραν δοδρες, κατεπάνω, καὶ στρατήγιοι, καὶ οἱ τούτοις ἀντιπροσωποῦντες, ἢ τοποτηρηταὶ καὶ τουρμάρχοι, ἢ ἕτεροί τις δουλελαρ οἰανδήματα μεταχειρίζομενοι, ἐν οἷς ἂν καὶ ἀποκλιύσειε μέρει τὸ διαληθῆν πλοῖον, οὐ πρὸς ἐπιηρας καὶ κάκωσιν τούτῳ καὶ τοῖς αὐτῷ ἐμπλιούσιν ἀγαρφήσονται, ἢ ἐξορίστους ἐν αὐτῷ ἐμβάλωσιν, ἢ τὸ σφάλον ἐπιηρασοῦσι μᾶλλον μὲν οὐδὲ καὶ παρτοῖως τούτου κατὰ τὸ δυνατὸν ἀρθήσονται, καὶ συλλήπτορες αὐτ' ἐπιηραστών, ἐφ' οἷς ἄρα καὶ χρεῖαν αὐτῶν σχολῆς, γανήσονται ὑπορωμένου τοῦ κατατολιμήσοτος ἀθετῆσαι τι τῶν ἐνταῦθα διεκλιμημένων τῆν τε ἐκ τῆς βασι-

- † Ο βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου τῆς Θαλάσσης Ἀλέξιος ὁ Σεργόπουλος †
- † Ο βασιλικός νοτάριος του αὐτοῦ σεκρέτου Βασίλειος ὁ Ἀγγέλκτος †
- † Ο βασιλικός νοτάριος του αὐτοῦ σεκρέτου Ἀνδρόνικος ὁ Σπληνίτης †
- † Ο δούλος του κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντῖνος πρωτονοβελιστιμολύπερατος¹³ καὶ παραθαλασσίτης¹⁴ ὁ Κασταμονίτης¹⁷ †
- † Ο σεβαστός¹⁸ καὶ παραθαλασσίτης Κωνσταντῖνος ὁ Ραδηνός †

¹³) Ἦγουν ὁπίρτατος τῶν ἐν εὐγενεστάτοις πρώτων (ὡς ἐν εἰποι τις κατὰ λέξιν. Ἐστὶ δὲ σύνθεσις ἑρκαπρῆδτος ἐκ δύο λέξεων ἑλληνικῶν καὶ τοῦ λατιν. Nobilissimus) ! Αἱ δὲ τοιαῦται ὄροι ἀκρίβηστος τόσῳ καταγέλαστοι ἰσομασίαι, ἐξαμβλωμα τῆς αὐλικῆς πτωχολογίας, ἀναπολοῦσιν ἡμῖν τοῦ κοινωτοῦ τοῦ Σερραγιδοναρχοκομήτας, Σάληπιγγολογχοπυλάδας καὶ Σερρακομοπιτοκομύπτας [Ἀριστοτ. Νερ. σ. 331 καὶ Βάτρ. σ. 997], καὶ τοῦ αὐτοῦ τοῦ ἰταλικοῦ λογιῦ τῆς Ριμο senza roto. Καὶ ὁ ἄλλως δὲ βιοιολέος τὰ γὰρ ὁ δὲ κρατερός τὰ ἰχμ. η τῆς Ἀλέξιος, λίαν ἐλευθέρως, ἵνα μὴ εἴπω κενόσπουδος, ὡς ἦν, πρῶτος αὐτῆς χαλκώσεως, τοῦ Σεβαστοκράτορος, Ἡανυπερσεβέος τῶν κλπ., περὶ ὧν ἐπισημαίνεται γυναικοφρονῶς ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἄνα: «Τούτων δὲ τῶν ἀξιωματῶν τὴν καινοτομίαν ὁ ἐμὲ πατὴρ προεξέτατο» τὰ μὲν συνθεῖς, καθάπερ ἄνωθεν εἴρηται, τοῖς δὲ καὶ παραχρησάμενος. Τὸ μὲν γὰρ Πανυπερσεβαστος καὶ Σεβαστοκράτος καὶ ἕσα τοιαῦτα συνθέσει κατὰ γυναικῶν, τῆ δὲ τοῦ Σεβαστοῦ ἀξίᾳ παραχρησάμενος φαίνεται. Σεβαστοὶ γὰρ οἱ βασιλεῖς ἀνάκθην ἐπιθετικῶς ὠνομάζοντο, καὶ ἦν ἐξιδιζήτως εἰς βασιλείας λεγόμενον τὸ τοῦ Σεβαστοῦ ὄνομα. Ἀδελφὸς δὲ εἰς τὸ καινότερον πρῶτον καθήσκει τὴν τοιαύτην ἀξίαν. Εἰ γὰρ τις εἰς ἐπιστήμην καὶ τινε ὑπερτίτην φιλοσοφίαν ἀνάγει τὴν βασιλείαν, ὡς περὶ τῆσιν ὕδασι ταχῶν καὶ ἐπιστήμην ἐπιστημῶν, παυμάσιοι ἄν καὶ τὴν ἑλὸν πατέρα, οἷον τινε ἐπιστημονίαν καὶ ἀρχιτέκτονα, τὰ ὑπὸ τὴν βασιλείαν καινοτομῶντα καὶ πράγματα καὶ ὀνόματα πλὴν ὅσων οἱ μὲν τῶν λογικῶν ἐπιστημῶν προστάται διὰ σαφῆσαι τὰ τοιαῦτα τῶν ὀνομάτων ἰφύρσαντο, ὁ δὲ ἐπιστημονόχρηστος οὗτος Ἀλέξιος πρὸς τὸ συμπῆρσαι ἅπαντα τῆ βασιλείᾳ διακονήματα, ἐξήλθον πολλὰ καὶ περὶ τὴν τάξιν τῶν πραγμάτων, καὶ περὶ τὴν κλήσιν τῶν ὀνομάτων. [Ἀλέξ. Γ', σελ. 78-79. Ηβδλ. καὶ Ζων. σελ. 296].

¹⁴) Παραθαλασσίτην νοητὸν τὴν ἀξίωμα ἢ ὑπόθεσιν τὴν Θαλάσσιον ἔχοντα, καθὼ καὶ τῆ δουραγίᾳ σεσημαίνεται [λέξ. Παραθαλασσίτης] εἰς, λίγου χέρι, ὁ καθ' ἑμῶν; Α ἰ μ ε ν ἄ ρ χ η ς, ἢ καὶ ἡ Τ ε λ ὶ ν η ς, ὡς τεκμαίρομεθα ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 20 χρυσοβούλλῳ τοῦ Ἰσακίου διατηρημένων' οἱ δ' αὐτῶν, ὡς εἴπεν, ἦσαν καὶ τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης οἱ προϊστάμενοι.

¹⁵) Νικήτας Κασταμονίτης ὠνομάζετο καὶ τις τῶν Ἀλεξίου τοῦ Ἀ' στρατηγῶν, ὁ καὶ κατὰ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ διαδοχόμενου περὶ αὐτοῦ Τζαχά [ἄν. Ἀλέξ. Ζ', σελ. 206].

¹⁶) Ἰδε ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθ. 15 σημείωσιν. Τούτου δὲ τοῦ Ραδηνοῦ καὶ Κωνιῆτος μὲννηται [εἰς Ἀλέξ.] ἐπὶ δὲ Ἀλεξίου τοῦ Α', ὁ δὲ τοῦ αὐτοῦ γένους Ἰωάννης Ραδηνός ἐτύχησε πρὸς ἄλλους καὶ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς σακελίᾳς (= ἰσπουργ. τοῦ ἰδιαιτ. ταμείου τοῦ αὐτοκράτορος, εἴτε ταμίης) [Ἠλ. Πανδ. τόμ. Γ', σελ. 110], ὡς εἶπε ἡ ὑπογραφή αὐτοῦ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 9' αὐτοκρατορικῷ Πιττακίῳ τῆς ἐμῆς συλλογῆς.

Β'.

† Τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ἐν τῇ νήτῳ Πάτμου δικειμένης, καὶ ἐπ' ὀνόματι τιμωμένης τοῦ ἐπιστηθίου ἡγαπημένου μαθητοῦ τῆ σωτῆρι Θεῷ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου παρθένου τοῦ Θεολόγου, πορισμένης χρυσοβούλλῃ τοῦ ἐν μακρῆ τῇ λήξει ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, διοριζόμενῃ ἔχειν τὴν τοιαύτην μονὴν ἐξουσιεῖαν πλοικρίων τριῶν,¹ μὴ καταγεγραμμένων τοῖς δημοσίοις κώδιξιν, ὄντων τε χωρήσεως χιλιάδος μίαις πρὸς τῆ ἡμισίᾳ, μικρόν τι πλέον ἢ ἑλασσον, ἐγγυροῦντά τε, τὰ τοιαῦτα πλοῖα πλείον ἅπανταχοῦ τῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας μερῶν, καὶ διατηρηεῖσθαι ἀνώτερα πάσης οἰαζήτινος συζητήσεως τε καὶ ἐπιτηρίας, ναύλου, ἀντιναύλου, οὐ μέντοι γε καὶ τῶν κεκωλυμένων² καὶ διὰ τοῦτο προσελθόντων τῶν τῆς Ῥηθίσης μονῆς μοναχῶν τῷ προσεβασίλευκῶτι κυρῷ Ἰσακίῳ τῷ Ἀγγέλω, καὶ αἰτησάμενον ἐπικυρωθῆναι μὲν παρὰ τῆς ἀγίας αὐτοῦ βασιλείας τὰ φηθέντα προσκνητὰ χρυσοβούλλα τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, προπάππου τῆς ἀγίας αὐτοῦ βασιλείας, ἐπιβεβαιωθῆναι [δὲ καὶ τὴν τῆς]³ δεκαετίας ἐξουσιεῖαν, καὶ τῆ δεήσει σύνδρομον αὐτίκα πορισάμενων χρυσοβούλλον Ἀδρον τῆς ἀγίας αὐτοῦ βασιλείας, ἐπικυροῦντά μὲν, κατὰ τὴν αἴτησιν αὐτῶν, καὶ τὰ προπορισθέντα τῇ αὐτῇ μονῇ χρυσοβούλλα, μέγα δὲ τι καὶ πολυδύρου α... ἀπὸ τοῦ κατὰ ποταμὸν εἰς πάντα κόσμον ἐπιρροῦσαντος πολ... τοῦ ἐλέους τοῦ κράτους αὐτοῦ, τῶν δηλωθέντων μοναχῶν διὰ τῆς δεήσεως αὐτῶν, ὡς διὰ τ[ίνος χ]ραδράς κατὰ πρανοῦς βεούσης, ἐφελευ[σάμενων] τῆς δεκαετίας χρυσοβούλλον λόγον τῆς ἀγίας αὐτοῦ βασιλείας, τὸν οὕτως ἐν μέρει περιέχοντα: «Ἐπει δὲ οἱ κατὰ τὴν Ῥηθίσην σεβασμίαν μονήν, ἡγήσαντο τὴν βασιλείαν μου ἐξουσιεῖσθαι τὰ τοιαῦτα πλοῖα καὶ ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου τῆς δεκαετίας, ἦτοι τοῦ κομμερίου, πῶς οὐκ ἂν ἡ βασιλεῖα μου τὴν αἴτησιν τούτων προσδέξατο; Ἀτὶ γὰρ τῶν πατέρων ἐγεννήθησαν υἱοί.⁴» Ἐγὼ ἦ καὶ, ὑπερ ὁ ἀοιδίμος ἐκείνος βασιλεὺς καὶ πρόπαππος τῆς

¹) Οὐκ εἰδ' ὅπως ἀμφιβάσω τὴν διαφωνίαν. Τὸ γὰρ ὑπ' ἀριθ. 10 χρυσοβούλλον τοῦτο τοῦ Ἀλεξίου, ὡς περὶ ἡ καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 13 (τῆς ἐμῆς συλλογῆς III' καὶ 16') ἐπικυρωτικὸν τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Ἰωάννου, ἐν καὶ μόνον ἀναφέρειται πλοῖον χωρῆσεως μεθῶν πεντακοσίων.

²) Αἰὰ τοῦ Ῥήματος τούτου ἀναπληρωτόν μοι ἔδοξε τὸ λελοῦθῆναι τοῦ ἀρχαιόπου, ἐδηγούμενον ἀπὸ τε τῶν χρυσοβούλλων αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων δύο πρῆξων τοῦ τῆς Θαλάσσης σεκρέτου.

³) Καὶ ταύτην τὴν ἀναπλήρωσιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀδηγηθεῖς ἀποποιώμενη.

⁴) Ἰβλ. ΜΔ', 17.

βασιλείας μου ἀγῆκεν ἀτέλειστον, ἡ βασιλεῖα μου πρὸς πέρας ἀγεί καὶ τελειῶθ. Διορίζεται γὰρ διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλῳ [Ἀδρον]⁵ ἔχειν μὲν τὰ προσόντα τῆ διαληθρῆση μονῇ χρυσοβούλλα, ὡς δεδῆλωται, τὸ ἀπαρρηχέητον καὶ ἀπαράθραστον, καὶ μὴ τολμᾶν τίνα τῶν δημοσιακῶς ἐνεργούντων δουλείας, ἢ αὐτὸν τὸν κατὰ καιροῦς πυρραθαλασσίτην πειράσθαι μερικῶς, ἢ καθόλου ἐπηρσαστικῶς ἀθετεῖν τι ἢ ἀνατρέπειν τῶν ἐπιερισλημμένων αὐτοῖς, ὡς ἀφελόντων λογιέσθαι ὡς εἰ τὸν παρὰ τῆς βασιλείας μου ἐνεργούσαν ἐξουσιεῖσθαι δὲ σὺν τούτοις καὶ τὸ⁶ τῆς δεκαετίας ἅπαν κεφάλαιον ἀπὸ τε τῶν οὐναρίων καὶ παρτῶς ἑτέρου εἶδους καὶ πράγματος τὰ δηλωθέντα πλοιάρια, καὶ ἐν τῇ θεοσώτῳ Κωνσταντινουπόλει ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ καταίροντα, ὡς ἀφελόντα δέχεσθαι καὶ τὰ ἐν τοιοῦτῳ κεφαλαίῳ τῆς δεκαετίας ἀνήκοντα, καὶ τοῖς κατὰ καιροῦς ἐνεργοῦσι τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας, τῇ ἐμφαίσει καὶ μότῃ τῶν μελλουσῶν προβαίνειν πεπιστωμένων ἀποδείξειον ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς πολλῆς διληθρῆσης σεβασμίας μονῆς, εἴτε ἐπὶ πᾶσιν⁷ ἢ καὶ εἰς τὸ πᾶσιν ἐνεργοῦσι⁸ καὶ εἰ[παί] ἐδέησε τῷ μέρει τῆς αὐτῆς μονῆς ἐξαμωθῆναι παρὰ τοῦ καὶ ἡμῶς σεκρέτου, κατὰ τὴν συνθήσαν, καὶ παραδοθῆναι αὐτοῖς, τὸ ἐκ καινῆς παρ' αὐτῶν ἰδίως ἀναλώμασιν κυνηγηθῆναι πλοῖον, ὡς τῶν προζόντων αὐτῇ ἑτέρων ἐξηρωμένων καὶ παραδεδομένων πλοίων ναυαγίῳ περιπέσοντων⁹ ἡμεῖς ἐν ἀκριβεῖ πληροφορίᾳ ὄντες τοῦ ἰδιόκτητον εἶναι τῇ δηλωθείσῃ μονῇ τὸ πλοῖον, ἐπιστάντες τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Νεωρίου, ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτον ἐλλυμνίζετο (sic), πλοῖον, τῷ συνῆθει ἐξάμῳ τοῦτο καθυπεβάλλομεν (sic), παρουσίᾳ, ἀπὸ μὲν τοῦ καὶ ἡμῶς σεκρέτου, Ἰωάννου Ἀναγνώστου τοῦ Καματηροῦ τοῦ ἐνεργούντος τὸ πρωτομηνδατομικὸν ὀφθίκιον⁸ δικαίῳ τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ καὶ ἐπὶ τῶν δεήσεων⁹ κυροῦ Κωνσταντῖνου τοῦ

⁵) Προσέθηκα τὴν λέξιν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 20 ἀρχαιόπου χρυσοβούλλου.

⁶) Τὸ χρυσοβούλλον ἔχει κατὰ τὸ.

⁷) Τούτῳστιν, εἴτε ἐξ ὧν ἔχουσι τὴν τῶν πλοίων εἰσπραξίν, εἴτε ἐπὶ τούτῳ εἰσὶν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τεταγμένοι. Σὺ δὲ μοι ἔρα καὶ τὰ περὶ τούτου σημειωθέντα ἐν τῇ Πανδῶρᾳ [αὐτ. σελ. 81].

⁸) Προσημασιώθη ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀξιωματοῦ τούτου σημειώσεσιν ἐν τῇ Πανδῶρᾳ (αὐτ. σελ. 87), εἰτι ἔχει ἴσως τὸ τοιοῦτον ἀναλογίαν τινὰ πρὸς τὸ κατ' ἡμᾶς Α ἰ α γ ε λ ε δ ε ἢ καὶ ἡ π α σ π ο σ τ η ς τοῦ βασιλέως, καθὼ ἀξίωμα ὄν αὐτικόν⁹ εἰ γὰρ Μανδάτορες, ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρυσοβούλλῳ ἀναφέρεται, συνάδουσαν τοῖς ἐρχομένοις ἢ ἀπερχομένοις πρὸς τοῖς, εἴτι δὲ καὶ τοῖς ἐξοριστοῖς (τὰ ἐπίσημα πάντως πρός τοῖς). Πρωτομηνδατορικὸν ἔρα ἴσως τὸ τοῦ προσεβάζοντος τῶν Μανδατορῶν ἀξίωμα.

⁹) Σημασιώθη μοι καὶ περὶ τούτου (αὐτ. σελ. 80), εἴτι: «Ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων δέχεται τὰς τῶν αἰτούντων καὶ ἀδικουμένων ἀναγραφὰς, καθάλλορον διερχομένου τοῦ βασιλέως.»

- † Τορκίη, Βασιλείου τοῦ Ἀρμενοπούλου τοῦ ἐνεργούντος τὸς πρωτοελατικὸν¹⁰ δικαίῳ τοῦ βασιλικῆς βεστιαρίτου,¹¹ τοῦ Ἐδσταθίου τοῦ Κασταμονίτου, τοῦ Συροπούλου Ἰωάννου, τοῦ Τζίτα Κωνσταντῖνου, Μανουὴλ τοῦ Κιννάμου¹² καὶ ἑτέρων ἀπὸ δὲ τοῦ μέρους τῆς μονῆς, τοῦ τιμωτάτου καθηγουμένου κυροῦ Ἀρσενίου, τοῦ μοναχοῦ κυροῦ Χριστοδοῦλου καὶ οἰκονόμου, τοῦ μοναχοῦ κυροῦ Μελετίου, καὶ τοῦ μοναχοῦ κυροῦ Ἀντωνίου. Διπλαθέντος γὰρ μίτου παρὰ τοῦ Συροπούλου Ἰωάννου καὶ τοῦ ἐνεργούντος τὸ πρωτομηνδατορικόν, τοῦ Καματηροῦ, εὐρέθη τὸ μῆκος πήχων δεκαπέντε, τὸ πλάτος πήχων ἑπτὰ, καὶ τὸ βάθος πήχων δύο ἡμισυ (sic) ὧν δὴ διαστημάτων συμφηρισθέντων παρ' ἡμῶν, κατὰ τὸ σύνθησε, εὐρέθη ἡ χωρήσις τοῦ τοιοῦτου πλοίου μοδίων Θαλασσίαν ἀφ' ἂν ἄν καταπεθόντων μοδίων ἑκατὸν πεντήκοντα, κατὰ τὸ περὶ τούτου πρόσταγμα, ἐναπέμεινε τὸ τοιοῦτον πλοῖον χωρήσεως μοδίων Θαλασσίαν ἀφ' ἂν, καὶ παρεδόθη τῷ μέρει τῆς τοιαύτης μονῆς, ὡς τε ἐξουσιεῖσθαι κατὰ τὴν περίληψιν καὶ δύνανσιν τοῦ προσκυνητοῦ αὐτοῦ χρυσοβούλλου περὶ ἐξουσιεῖας πλοίων. Μηνὲ Ὀκτωβρίου, ἰνδικτιῶνος ἰδ'.¹³ Εἴπερ μέντοι μετασκευασθῆ τὸ τοιοῦτον πλοῖον καὶ πλείονος εὐρέθῃ χωρήσεως, ἡμεῖς ἀναύθουσι ἐνσκα τούτου διατηρηθῶσμεθα †
- † Ο βασιλικός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς Θαλάσσης Θεοχάριτος ὁ Εἰρηνικός †
- † Ο βασιλικός νοτάριος τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου Ἀνδρόνικος ὁ Σπληνίτης †
- † Ο βασιλικός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς Θαλάσσης ὁ Σγουρός †
- † Ο βασιλικός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς Θαλάσσης Κωνσταντῖνος ὁ Σχοινῆς †
- † Ο βασιλικός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς Θαλάσσης Γεώργιος ὁ Ζέπας †
- † Γρηγόριος βασιλικός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς Θαλάσσης ὁ Τριβλαττίτης †
- † Ο βασιλικός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς Θαλάσσης Θεόδωρος ὁ Καρυστινός †

¹⁰) Ἐκ τῆς τοῦ Πορφυρογεννήτου ταυτηνῆς μαρτυρίας, ἣν καὶ ἐν ταῖς πολλῆς μνημονοθεσίαις σημειώσασι μοι παρεβῆκαν (Ἠλ. Πανδ. σελ. 110): «Ἰστέον ἔτι ὅτι δὲ στρατεύεσθαι ἀπὸ ἄλλου θέματος εἰς τοὺς ἐλάτας τῶν ἀγρῶν, εἴρη ἀπὸ τοῦ Στελονοῦ» εἰκότως εἴτι τὸ Πρωτοελατικὸν δαλοῖ τὸ ἀξίωμα τοῦ πρώτου ἑτάου τῆς βασιλικῆς ἀκᾶτου εἴτε ἀ γ ρ α ρ ῖ ε σ, ὡς ἀνὸμαζον αὐτὴν.

¹¹) Πλατότερον ἐσημασιώθη καὶ περὶ τούτου τοῦ ἀξιωματοῦ ἐν τῇ Πανδῶρᾳ (τόμ. Γ', σελ. 110).

¹²) Συγγενεῖς πάντως τοῦ ἐξ ἐπισήμου οἴκου καταγεμῆνος Ἰστοριογράφου Ἰωάννου Κιννάμου, συγγεγραφέτης τῆς Ἰστορίας Ἰωάννου καὶ Μανουὴλ τῶν Κομνηνῶν.

¹³) Προσπίπτει τῷ 1103 εἴτι.

† Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Θεόδωρος ὁ Ταρωνίτης †¹⁴
 † Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Κωνσταντῖνος ὁ Ἰκρίωτης †
 † Ὁ ἐν τῷ αὐτῷ σεκρέτῳ ἐνεργῶν δικαίῳ τοῦ αὐθέντου θεοῦ μου τοῦ μεγαλοδοξοτάτου πρωτονοβελιστάτου κυροῦ Στεφάνου τοῦ Γαβαλά¹⁵ τοῦ βασιλικῷ νοταρίου τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου Ἐπιφάνιος ὁ Κρατερός †
 † Ὁ τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου βασιλικὸς νοτάριος Θεόδωρος ὁ Μαδαρίτης †
 † Ὁ ἐνεργῶν τὴν τῆς θαλάσσης δουλείαν δικαίῳ τοῦ πανσεβαστάτου σεβαστοῦ οἰκείου τοῦ κραταίου καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως καὶ πικέρην¹⁶ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Σεργουπόλου Ἰωάννης ὁ Χρυσάνθος †
 † Ὁ ἐνεργῶν τὴν τῆς θαλάσσης δουλείαν δικαίῳ τοῦ πανσεβαστοῦ σεβαστοῦ καὶ πριμμικηροῦ τῶν Βαρδαριωτῶν¹⁷ κυροῦ Κωνσταντῖνου Ταρό... ἡ Γεώργιος ὁ Σ... †
 † Ὁ ἐνεργῶν δικαίῳ τοῦ αὐθέντου τοῦ καὶ ἀδελφοῦ μου τοῦ πρωτονοβελισταμοῦπερτάτου κυροῦ Μηχαήλ τοῦ Μεσοποταμίτου¹⁸ Ἰωάννης ὁ Μεσοποταμίτης †

¹⁴) Τῶν ἐπισημῶν ἦν καὶ τὸ τῶν Ταρωνιτῶν γένος. Ἀλεξίου γὰρ τοῦ Α' γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ ἦν Μιχαὴλ ὁ Ταρωνίτης, ἐν καὶ πρωτοσεβαστὸν τετιμῆκεν, εἶτα δὲ πρωτοσεβαστῆριον, καὶ τελευταίον πανυπερσεβαστὸν καὶ σύνδικον τῆς καίσαρι Νικαίᾳ τῷ Μελισσηνῷ (ἄν. Ἀλεξ. Γ', σελ. 78. Πρβλ. καὶ Ζων. σελ. 200).
¹⁵) Καὶ τῶν Γαβαλάδων τὸ γένος (συνέχρονον καὶ καθ' ἡμᾶς ἐν Θέσφ, Νέξφ, Ἀμοργῷ καὶ ἄλλαις νήσοις τοῦ Αἰγαίου) ὑπῆρχε τῶν ἐπιφανῶν ὅτι καὶ ἐδίδοσαν τῆς Ρόδου ἐκ διαδοχῆς ἀπὸ τοῦ 1233—1300. Περὶ τῆς τοιαύτης δὲ δεσποτίας αὐτῶν καὶ τῶν κοπέντων παρ' αὐτῶν νομισμάτων ἐκδέχοντο πρὸ ἐξουσίας ἐν τῇ Πανδώρα (τόμ. ΙΒ', σελ. 97—102) σέφην διατριβὴν ὁ ἄριστος καὶ φίλος Παῦλος Δάμπερος, ὁ πολλὰ μέχρι τοῦδε ζῆσθερὰ χάρματα τῆς νομισματολογίας ἐποχῆς διαπραξίας, καὶ εἴπερ τις καὶ ἄλλος εὐγενὴς ἦμα καὶ εὐσταθῆς ἀσπέραι ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς τοῦ ἔθνους ἀσφαλείας. Ἐγώ γε μέγιστος ἐν τούτῳ καὶ μόνος ἐνδοξῶς τὴν τοῦ σεβαστοῦ φίλον ἀποδέχσασθαι γνώμην, ὅτι τὸ ἐπάνωμον Γαβαλάς συνωνυμῆται τῷ Κ ρ α λ α ε (ἐκ τοῦ γ α ε α ἡ κ ε θ α — κεφαλή), ὡς λέγει. Ἐβλογώτερον ἂν εἴη τὸν πρῶτον οὕτως ἐπωνυμῶντα ἐκ τῶν Γαβαλῶν τὴν καταγωγὴν ἔχειν, πόλεως παραλίῳ τῆς Συρίας (ταῦν ἀτζεμπιλῆ).
¹⁶) Δύλικον εἶλωμα τῆς Π ι γ κ ε ρ ν η ε, ὃ δηλοῖ τὸν βασιλικὸν οἰνοχόον· ἐπιχρῆσθαι δὲ οἰνοχόος, ἐν καὶ πικέρην συνήθως οἱ τῆς βασιλικῆς ἀλλῆς ἐνομήσουσιν (ἄν. Ἀλεξ. Ι' σελ. 242).
¹⁷) Τὸ μὲν Π ρ ι μ μ ι κ ἡ ρ ι ο ς ἐστὶ τὸ λατ. Primitivus (ἐκ τοῦ primitus—cetera, πρῶτος κηρὸς) ἡγεμῶν· εὐθὺς τὸ ὄνομα ἐν τοῖς κηροχόοις τῶν ἀρχῶν δαλείας πρῶτον ἀναγράφεται, ὃ φέρεται ἐν τῇ τοῦ Οὐλέριου λεξικῷ (ἐκδ. Σ. Α. Κομμαν), Βαρδαριώται δὲ ἔβλυντο οἱ ἔτερον τοῦ τῆς Μακεδονίας ποταμοῦ Βαρδαρίου (Ἀξιῶ) περὶ τὴν Ἀχραῖαν (Λυχνιδῶν) οὐκῆσαντες Τούρκων ὡν ἡγεμῶν ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Α' ὁ μέγας πριμμικηρὸς καὶ ἐκ Σαρακηνῶν ἔλκων τὸ γένος Τατίκιος (Πλ. ἄν. Ἀλεξ. Α', σελ. 109 μετὰ τῶν αὐτ. σημ. τοῦ Δουκαγγίλου).
¹⁸) Παλαιὸν ἦμα καὶ ἐπιφάνης ὑπῆρχε τῶν Μεσοποταμιτῶν τῶν γένος. Καὶ ἐπὶ τοῦ Α' Ἀλεξίου δούξ Φιλίππουπόλεως ἐτύχ-

Γ.

† Ἐφθασε μὲν ἐξαμωθῆναι παρὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς σεκρέτου τῆς θαλάσσης καὶ παραδοθῆναι τῷ μέρει τῆς σεβασμίας μονῆς, τῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ ἡγαπημένου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τιμαμένης, καὶ ἐν τῇ νήσῳ Πάτρῳ διακειμένης, πλοῖον ἰδιόκτητον ταύτης χωρήσειας τὸ τοιοῦτον εὐροσθὲν μοδίων θαλασσίων πεντακοσίων, εἰς τὴν δωρηθεῖσαν αὐτῷ ἐξκουσσεῖαν τῶν ἀφ' θαλασσίων μοδίων διὰ χρυσοβούλλου λόγου τοῦ προσεβασταυλευκῶτος αὐταδέλφου τοῦ κραταίου καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, καθὼς ἢ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ παραδόσει γεγούνα παρα τοῦ καθ' ἡμᾶς σεκρέτου πράξις παριστᾷ.¹

Ἐπεὶ δὲ καὶ ἕτερος χρυσοβούλλος λόγος τοῦ Θεοστεφοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αυτοκράτορος ἐπεβραβεύθη τῇ τοιαύτῃ μονῇ, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα Νοέμβριον, ἰνδικτιῶνος α',² ἐπιγινωσκῶ καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς σεκρέτῳ, ἐπικυρῶν μὲ καὶ τὰ προσόντα τῇ τοιαύτῃ μονῇ χρυσοβούλλα καὶ λοιπὰ προστάγματα, δωρούμενος δὲ ἐπέκεινα τῶν ἀφ' μοδίων καὶ ἕτερον ἐξκουσσεῖαν μοδίων θαλασσίων πεντακοσίων, μικρόν τι πλέον ἢ ἔλαστον, ἐν ἐνὶ πλοιαρίῳ, ὀφειλόντος (sic) ἐξκουσσεῖσθαι ἀπὸ τε ναύλου, ἀντιναύλου, δεκατείας τῶν οἰναρίων, κομμερκίου παντὸς ἑτέρου εἶδους καὶ πράγματος, καὶ ἑτέρας οἰαδῆτινος ἐπιπρείας καὶ συζητήσεως, ἄνευ τῶν κέκωλυμένων εἰδῶν, ἐπεκτῆσατο δὲ ἡ τοιαύτη μονὴ καὶ ἕτερον πλοιαρίον ἰδιόκτητον αὐτῆς, προσήλθον τῷ καθ' ἡμᾶς σεκρέτῳ ὅτε τιμωτάτος καθηγούμενος τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ μοναχὸς κύρις Ἀρσένιος, ὁ οἰκονόμος καὶ ἱερομόναχος κύρις Ἀντώνιος, καὶ ὁ μοναχὸς κύρις Μελέτιος, καὶ ἡτήσαντο ἐξαμωθῆναι τὸ τοιοῦτον πλοιαρίον καὶ παραδοθῆναι αὐτοῖς· ἡμεῖς τῇ τούτων αἰτήσει προσχόντες ἐπέστημεν τῷ ἀρχιεπίσκοπῳ τοῦ Σικακτικῷ,³ ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτον πλοιαρίον ἴστατο, καὶ παρόντων ἀπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς σεκρέτου, τοῦ ἐλαιοπαρῆχου κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Συροπούλου, Ἰωάννου ἀναγνώστου τοῦ Καματηροῦ τοῦ ἐνεργούντος τὸ πρωτομανδατορικὸν ὀφφίκιον δικαίῳ τοῦ πανσεβαστάτου σεβαστοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων καὶ ἐπάρχου κυροῦ Κωνσταντῖνου τοῦ Τορινίτη, Βασιλείου τοῦ Ἀρμενοπούλου τοῦ ἐνεργούντος τὸ πρωτοελατικὸν δικαίῳ τοῦ βασιλικῷ

χανε Γεώργιος ὁ Μεσοποταμίτης (ἄν. Ἀλεξ. Β', σελ. 242). Θεῖος δὲ μητρὸς Ἰσακίου τοῦ Ἀγγέλου ἦν Θεόδωρος ἐκείνος ὁ Μεσοποταμίτης, εἰς ἐν καὶ τῆς βασιλείας τὴν διοίκησιν παρεδεδώκει ὁ Ἰσακίος. Ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Μεσοποταμίτης, ὁ μετὰ ταῦτα καὶ Θεσσαλονίκης χειροτονηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος, λίαν ἀγαπητὸς ἦν τῷ Ἰσακίῳ, εἶτα δὲ καὶ τῷ Ἀλεξίῳ (Χων. αὐτ. — Γ' Ἀκροπολ. σελ. 401. Coloa. Allobroq. 1018.)
¹) ἢ προηγουμένη δηλαδὴ ὑπ' ἀριθ. Β'.
²) Ἐστὶν ὁ κᾶν τῷ πρὸ λόγῳ μνημονευθεὶς ὑπ' ἀριθ. 24.
³) Οὐκ εἶδᾷ τι περὶ ταύτης τῆς τοποθεσίας.

βεστικρίτου κυροῦ Ἐδσταθίου τοῦ Καταμονίτου, Μανουὴλ τοῦ Κινάμου, Κωνσταντῖνου τοῦ Τζίτα καὶ ἑτέρων, μηδὲ τῶν δηλωθέντων μοναχῶν ἀπολιμπανομένων, τῷ συνήθει ἐξάμῳ τοῦτο καθυπεβάλομεν. Μίτου γὰρ διαταθέντος παρὰ τῶν δηλωθέντων, τοῦ τε Συροπούλου καὶ τοῦ Καματηροῦ, εὐρέθη τὸ μήκος τούτου πῆγμων δέκα πρὸς τῷ ἡμίσει, τὸ πλάτος πῆγμων ἕξ, καὶ τὸ βάθος πῆγμων ἐνδὸς ἡμῶν τετάρτου· ὃ δὴ διαστήματα συμφηφίσαντες κατὰ τὸ σύνθηες, εὐρομεν τὴν τοῦ τοιοῦτου πλοιαρίου χωρησιν ποσομένην εἰς μοδίους θαλάσσης ἐξκοσίους ἐξήκοντα ἐνδὸς (sic), ὡς τῆς μὲν πρῶρας μὴ ἐχούσης οἰκνδῆτινα χωρησιν, τῆς δὲ πρῶτης ἐαθείας ἀκαταλογίστου, διὰ τὴν τῶν σχοινίων καὶ τῶν σιδήρων ἀπόθεσιν· ἀφ' ὧν ὑπεξαίρεθέντων μοδίων ἐξήκοντα, κατὰ τὸν περὶ τούτου ὀρισμὸν, ἐναπελείφθη ἡ τούτου χωρησιν εἰς μοδίους θαλάσσης φ' η'. Ὅτι δὲ ἀπὸ τῆς προτέρας παραδόσεως ἐλοιπάζετο, μόδιαι ἐδομήκοντα ὀκτώ, ἐπιεζόντες καὶ τούτους ἀπὸ τῶν τοιοῦτων πεντακοσίων ἐνενηήκοντα πέντε μοδίων, περιεστήσαμεν τὴν τούτου χωρησιν εἰς μοδίους θαλάσσης πεντακοσίους δεκαεπτά. Ὅθεν καὶ παρεδόθη τῷ μέρει τῆς δηλωθείσης μονῆς, ἐπὶ τῷ ἐξκουσσεῖσθαι, κατὰ τὴν περίληψιν τῶν προσόντων τῇ τοιαύτῃ μονῇ προσκνητῶν χρυσοβούλλων λόγων, περὶ ἐξκουσσεῖας πλοίων.

Μηνὴ Νοεμβρίου, ἰνδικτιῶνος τρίτης †⁴

† Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Γεώργιος ὁ Ζέπας †
 † Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου Νικηφόρος ὁ Πεπαγωμένος †
 † Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου Μιχαὴλ ὁ Ἀγιοαναργυρίτης †
 † Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Κωνσταντῖνος ὁ Σχοινῆς †
 † Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Θεοχάριτος ὁ Βιρηνικός †
 † Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου Ἀνδρόνικος ὁ Σπληνιάρης †
 † Ὁ τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου βασιλικὸς νοτάριος Θεόδωρος ὁ Βουνιώτης †
 † Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Ἀλέξιος ὁ Σερβόπουλος †
 † Γρηγόριος βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης ὁ Τριβλαττίτης †
 † Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Ἰωάννης ὁ Σγουρός †
 † Ὁ ἐνεργῶν δικαίῳ τοῦ πρωτονοβελισταμοῦπερτάτου κυροῦ Στεφάνου τοῦ Γαβαλά, Γεώργιος ὁ Χορηγητόπουλος †

⁴) Προσπίπτει τῷ 1109 εἰς.

† Ο βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Θεόδωρος ὁ Μαδαρίτης †
 † Ο Μεσοποταμίτης Μιχαὴλ †
 † Ὁ δούλος τοῦ κραταίου καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως καὶ παραθαλασσίτης Κωνσταντῖνος σεβαστὸς ὁ Σχοινῆς †
 † Ὁ Πατζαράς Γεώργιος †
 † Ὁ Βιρηνικός Θεοχάριτος †
 † Γεώργιος ὁ Μονομάχος †

ΠΡΩΤΗ ΚΑΙ ΨΕΥΔΗ

Παλαιὸς μῦθος. — Νέον ἀνήγημα.

«Τὰ παλαιὰ καινῶς διεξελεύειν.» (Ἰσοκράτης.)

Ἐνθυμῆσαι, ἀναγνώστα μου, ὅτι ὑπῆρξες ποτὲ παιδίον; ἐνθυμῆσαι τὰ ὠραία καὶ ταχύπτερα ἐτη τῆς παιδείας σου ἐκείνης ἡλικίας, ἥτις ἤρχισεν δετῆρσις νὰ ὀμιλήσῃς, καὶ ἐτελείωσεν δετῆρσις νὰ σκέπτεσαι; ἐνθυμῆσαι τὰ ξύλινα ἄλογά σου, τοὺς μολυβδίνους σου στρατιώτας, τὰς παραφάνους σου σάλπιγγας, τὰ μακρὰ καλάμια, ἐφ' ὧν ἵππεύον περιετρέχες τὴν κάτω αὐλὴν τῆς πατρικῆς σου οἰκίας, κωνηγῶν ἀπανθρώπων τὰς ἀναγκυώσας τὸ χῶμα ὀρυκθῆς καὶ ταρασσῶν τὸν ὑπὸν τῆς Θερμανομένης εἰς τὸν ἥλιον γαλῆς; ἐνθυμῆσαι τὰς ἀτελευτήτους ἐκείνας ἐσπέρας τοῦ χειμῶνος, καθ' ἃς, ὀκλαδῶν πρὸ τῆς μάμμης σου καθήμενος, ἠτένιζες τὸν γοντευμένον μικρὸν σου ὀφθαλμὸν ἐπὶ τὰ στίλβοντα διοπτράτης; ἐνθ' ἐκείνη προσεῖχε σοβαρὰ μὴ περιπλέξῃ τὸν μίτον τοῦ νυκτερινοῦ τῆς ἐργοχέρου; Τί ὠρατοὶ χρόνοι! τί χρυσὴ ἐποχὴ! Ποσάκις τὰς ψυχρὰς τοῦ Ἰανουαρίου ἐσπέρας, ἐνθ' ἔδερν ἔξω ἡ βροχὴ τὰς δόλους τῶν παραθύρων καὶ ἐστρωβίλου ὁ βορρῆς τὸν ἀνεμοδείκτην τῆς καινοδόχης, ἐκάθισα—ὡς ἐκάθισες βεβαίως καὶ σὺ, ἀναγνώστα μου—ἀπέναντι τῶν σπινθηρακίζόντων δαυλῶν τῆς ἐστίας, πορφυρῶν τὰς παρειάς μου εἰς τὰς φλόγας τῆς καὶ στηρίζων τὴν κεφαλὴν μου εἰς τὰ γόνατα τῆς γράϊας μου μάμμης; καὶ τὴν παρεκάλεσα, θωπεύων τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ κλαυθμηρίζων μετὰ ταῦτα, νὰ ἀνοίξῃ τὰ μαρμαρένα πλέον καὶ ἐπιχνοδῶντα ἄδη, ἀλλὰ φιλόμυθα πάντοτε καὶ φλόωρα χεῖλη τῆς, καὶ μὰς διγνηθῆ καὶνὸν παρὰ μὲν! Τί ἀτελευτήτοι παρακλήσεις ἦσαν ἐκεῖναι, καὶ πόσον ἤξευρα νὰ προσποίηται τὴν ἀκαμπταν ἡ ἀγαθὴ γράϊα! Οὐδὲν ἀπεκρίνετο κατ' ἀρχάς, καὶ ὁ σιγὴ τῆς ἦτον ἰκανὴ νὰ ἀπελπίσῃ πᾶσαν ὑπομονήν,

ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ὑπομονὴν κακομαθημένου παιδίου. Τὸ παιδίον ἐπέμενε ζητοῦν τὸ παραμύθι του, καὶ τότε ἤρχιζεν ὁ ἀκένωτος ὄρμαθός τῶν ἐνατάσεων τῆς μάμμης: ὅτι δῆθεν νοσᾷ, ὅτι παρήλθεν ἡ ὥρα, ὅτι δὲν ἐνθυμεῖται πλέον τίποτε, καὶ μύρια προφάσεις ἐπὶ προφάσεων, ἵνα γείνη πολυτιμότερα ἢ χάρις, ἵνα αὐξήσῃ αἰ θωπεῖαι. Ἐπετεινόντο λοιπὸν αἱ παρακλήσεις, ἐκορυφούτο ὁ κλαυθμῆρισμας, ἔβρεχον τὰ φιλήματα ἐπὶ τῶν λαγυρῶν παρειῶν τῆς μυθολόγου γραίας, καὶ τέλος πάντων μετὰ δάκρυα συγκαταθέσεως, ὑπερμολὴ ἐφαίνετο γλυκὺ ὡς βῶλος σακχάρους, διέστειλε τὸ νοδὸν τῆς στόμα, καὶ τὰ χεῖλη τῆς ἠνοίγοντο μ' ἐν: ὅς ἦνε λοιπὸν καὶ ἀπόψε. Ἢ! πῶς ἐκροτάλιζον τότε αἱ μικραὶ μου χεῖρες! Ἀνῶρθον τὰ αὐτὰ μου, διέστειλον τοὺς ἐφθαλμούς, ὡς ἵνα διαψέσω μὲ τὸν ἐντονώτερον τρόπον τὰς περὶ νοσταγμοῦ συκοφαντίας τῆς μάμμης, καὶ τοποθετούμενος ἀνέτως ὕσον ἐγγύτερον αὐτῆς ἠδυνάμην, ἀνέμενον ἀπληστος νὰ καταπέσῃ τὸ μάνα τῆς γλυκειᾶς τῆς διηγέσεως, νὰ ἀκουσθῇ τὸ πολυπόθητον ἐκεῖνο: «Ἦσαν φορὰν καὶ ἓνα καιρόν.»

Ἄγνοῶ ἂν ἡ μαγεία τῶν παιδικῶν χρόνων παρέμεινε γλυκεῖα καὶ ζωηρὰ εἰς τῶν ἀναγνωστῶν μου τὴν μνήμην· ἀγνοῶ ἂν τὸ ἵνδαγμα τῶν πρώτων ἐκείνων ἐντυπώσεων, τῶν πρώτων ἐκείνων αἰσθημάτων καὶ ἠδονῶν, ἀόριστον πλέον καὶ σθεννύμενον ὀλονὸν ὑπὸ τὴν πτέρυγα τοῦ χρόνου, ἐπιζῆ ἔτι ποθεῖν εἰς τὰς ψυχὰς των. Ὁπωσδήποτε ἕως ἡ ἀμετάβλητος αὐτὴ καὶ στερεότυπος εἰσὸδος τοῦ μυθολόγου τῆς πρώτης των ἡλικίας, ἡ μόνη αὐτῆς ἐπιπέτης τοῦ διηγέσεως ἀρχή: «Ἦσαν φορὰν καὶ ἓνα καιρόν,» ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ τηρῆται ἀνεξάλειπτος εἰς τὴν μνήμην των, συγκραταῖος ὡς χάριν τι καὶ σμῖνον σύμβολον τὴν καλλιτέραν περιόδον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Τὸ κατ' ἐμὲ, ὅσον καὶ ἂν περιέδραμον τὰ μυθιστορικὰ πεδία τοῦ Δωμῆ, τοῦ Σὴν καὶ τῆς Σάνθης, ὅσον καὶ ἂν ἐπλανήθην ὡς ἄσως υἱὸς εἰς τὰς ὀλισθηρὰς τρίβους τοῦ ἀγνώστου, ἔσας καὶ ἂν ἐμάσσησα βαλάνους, ὅσον σίκερα καὶ ἂν ἔπιον κατὰ τὴν πρώτην μου ταύτην διανοητικὴν ἀποπλάνησιν, δὲν ἀπημυδρόνησιν ὅμως τὴν γεῦσιν, οὔτε ἀπέβαλον τὴν γλυκύτητα τῆς παιδικῆς μου μυθολογίας, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χειλέων μου παρέμεινε πάντοτε ἀμιγῆς τὸ μέλι τῆς πρώτης ἐκείνης ἀφηγήσεως τῆς μυθολόγου μάμμης μου, ἐν τῇ ὥραίᾳ τούτῳ συμβόλῳ: «Ἦσαν φορὰν καὶ ἓνα καιρόν.»

Διὰ τοῦτο δὲ, ἀναγνώστριά μου, προτιθέμενος νὰ σοὶ διηγήθῃ ἓνα παλαιὸν, παμπάλαιον μῦθον, καὶ ἀποφασίνας νὰ περιβάλλω αὐτὸν τὸ ἔνδυμα τῆς ἐποχῆς, νὰ τοῦ φορέσω δηλαδὴ λοζωτὴν ἐσθῆτα, καὶ ψευδῆ κόρυμβον ἐντὸς δικτυωτοῦ κεκρυφαίου, καὶ πέτασον ἐμοιζόντα μὲ ἀνάβαθρον πινάκιον, καὶ ἀ-

λύσεις à la Benoitton, ἵνα τὸν καταστήσω εὐπρόσιτον εἰς τὰς δεσποίνας καὶ δεσποινίδας τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, τὰς συμβαδίζουσας παραλλήλως τοῦ αἰώνος των, κατ' ἐν καὶ μόνον ἕως δὲν κατάρθωσα νὰ πείσω ἑμαυτὸν εἰς νεωτερισμὸν, κατὰ τὴν ἀρχὴν δηλαδὴ τοῦ διηγέσεως μου. Ἀρχίζω λοιπὸν κατ' ἐγὼ ὡς ὅλ' ἤρχιζεν ἡ μάμμη μου, ὡς ὅλ' ἤρχιζεν ἡ μάμμη ἄλων σας.

Α'.

Ἦσαν φορὰν — λοιπὸν — καὶ ἓνα καιρὸν ὑπῆρχεν εἰς βασιλεὺς καὶ μίαν βασίλισσα εἰς τινὰ πολιτείαν τοῦ παλαιοῦ κόσμου, μικρὰν ἐννοεῖται, ἀδιάφορον δὲ ποίαν, καθότι τότε ἐβασιλευόντο πολὺ πλείονες πόλεις ἢ σήμερον, καὶ ἐκάστη σπιθαμὴ γῆς εἶχε τὸν βασιλέα τῆς, καθὼς περίπου συνέβαιναν ἐν Γερμανίᾳ μέχρι πρὸ μικροῦ, πρὶν ἢ καταλάθῃ τὸν Βισμαρκ ὁ συγχωνευτικὸς ἐκείνος παροξυσμὸς, τοῦ ὁποῦ βασιλίσκοι τινὲς καὶ δουκίσκοι ἐπλήρυσαν τὰ ἱατρικὰ. Οἱ βασιλεῖς οὗτοι εἶχον τρεῖς βασιλοπούλας χαριστάτας καὶ πολυφένους, κεισομημένας μὲ πολλὰ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα προτερήματα, ὡς ἡ θεὰ γράψῃ: σήμερον ἀθανάτικαί τις ἐφημερίαι, ἀναγγέλλουσα τοὺς ἀβραβῶνας ἢ τοὺς γάμους των. Καὶ αἱ μὲν δύο αὐτῶν, αἱ πρεσβύτεραι, ὠραῖαι καὶ πλούσιαι νύμφαι ὡς ἦσαν, ἐζητήθησαν ταχέως εἰς γάμον, καὶ ἤξησαν ἐκάστη ἀπὸ βασιλοπούλιδος εἰς βασίλισσαν τῆς τρίτης ὅμως καὶ νεωτέρας ἢ καλλονῆς ἤτο' κάλλος ὑπὲρ θνητὴν κάλλος ἐξ ἐκείνων, ἔτι καὶ οὔτε ἐκφράζουσιν οὔτε ἐμπνεύουσιν ἔρωτα, ἀλλὰ καταπλήττουσι τὸ βλέμμα, βυθίζουσι τὴν γλῶσσαν, ὑπαγορεύουσι θαυμασμὸν καὶ ἐπιβήλλουσι λατρείαν. Ὅσοι ἐβλεπον αὐτὴν, οὐχὶ μόνον νὰ τὴν ἐπιθυμήσωσι σύζυγον δὲν ἐτόλμων, οὐχὶ μόνον νὰ τὴν ἀγαπήσωσι δὲν συνησθάνοντο τὸ θάρρος, ἀλλὰ μόλις εἶχον τὴν γενναϊότητα νὰ ἀτενίσωσιν ἐπὶ τὸν μέλανα ὀφθαλμὸν τῆς, καὶ νὰ ἀνιδώσιν εἰς τὸ ὑπερήφανον αὐτῆς μέτωπον. Τὴν ἐλάτρευον λοιπὸν, τὴν ἐσέβοντο, τὴν ἐφοβοῦντο σχεδόν, ὡς ἐλάτρευον καὶ ἐφοβοῦντο τὴν ἀπειροπληθῆ ὀμήγουριν τοῦ Ὀλύμπου των, πολλοὶ δὲ μάλιστα, οἱ δεισιδαιμονέστεροι, καὶ ὑπέθετον ὅτι ἡ ὠραία Ψυχὴ — οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ ἡρωὶς μου — δὲν ἦτο θνητὸν θνητῆς γέννημα, ἀλλὰ θεῶς μεταμόρφωσις, ἐμφυχος ἐνωματώσις τῆς θεᾶς τοῦ κάλλους, γῆνη ἀνάπλασις τῆς οὐρανόθεν Ἄφροδίτης. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι τότε ἦσαν λίαν εὐλαθεῖς, καὶ ἐπομένως λίαν δεισιδαίμονες, ἡ εὐσεβεία των αὐτῆ ὑπόνοια ἀνεκλαδῶθη βαθυμῆδον εἰς γενναίην πεποιθήσιν, τὸ ἀκουσμὰ διεδόθη εἰς τὰ περίχωρα, καὶ ἐκ τῶν περιχώρων εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰ ἀνάγκη τοῦ πατρὸς τῆς Ψυχῆς δὲν ἐχώρου μετ'

ἔλλειπον τοὺς λάτρεις τῆς νεοφανοῦς θεᾶς, οἵτινες ἀθρόοι προσέτρεχον πανταχόθεν ἵνα θύσωσιν, οὐχὶ πλέον εἰς τοὺς βωμοὺς τῆς ἀοράτου θεᾶς, ἀλλὰ πρὸ ποδῶν αὐτῆς ταύτης τῆς καλλιθεράφου μετεμψυχώσεώς της.

Ἢ πάνδημος αὕτη προσκύνησις δύο μόνον ἀνθρώπων δὲν εὐηρέσται παντάπασιν τὸν πατέρα τῆς Ψυχῆς καὶ τὴν ἀληθῆ θεὰν Ἄφροδίτην. Καὶ ἐκεῖνου μὲν τὴν λύπην θέλει ἐννοήσῃ πᾶς πατήρ, οὐτινος ἡ θυγάτηρ παρήλαξεν ἤδη ἀνομφορὸς τὸ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος, ταύτης δὲ τὸ πείσμα θέλει ὀρθῶς ἐκτιμήσει πᾶσα γυνὴ ζηλότυπος — δηλαδὴ πᾶσα γυνὴ.

Ἄν ἦσαι, ἀναγνώστριά μου, ἔγγαμος καὶ ἔχῃς κόρην, ἦτις, μολονότι (ἴσως καὶ διότι) ἀπεσπῆσεν ἱκανὰ φύλλα τῆς γαλλικῆς μελόδου τοῦ Ὀλλενδόρφου καὶ τῆς Γυμναστικῆς τοῦ Κυρίου Καματζώδου, καὶ ἔμαθε νὰ τυμπανίζῃ χοροὺς τινὰς εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, καὶ νὰ τοὺς χορεύῃ μετ' ἀρετῆς ἐλαφρότητος, καὶ ἀπεμνημόνευσε πολλὰς φράσεις ἐκ μεταφράσεων γαλλικῶν μυθιστορημάτων, καὶ συμβουλεύεται τακτικῶς κατὰ μῆνα τὴν ἐφημερίδα τοῦ συρμού, καὶ εἶνε συνδρομητὴς τῆς Κυρίας Λιζιέ, καὶ περιάγει εἰς τὴν ὁδὸν Πατησίων πᾶσαν ἐσπέραν τὴν λευκὴν οὐρὰν τοῦ μακροῦ μισοφορίου τῆς, καὶ εἶνε τέλος ἀρετὰ εὐμορφος, καὶ ἀρετὰ πνευματώδης καὶ ἀρετὰ πλουσία νόμφη, μολαταῦτα ὅμως δὲν εὐρεν ἀκόμη μνηστήρα, θέλει εὐκόλως ἐννοήσῃ τὴν θέσιν τοῦ πατρὸς τῆς Ψυχῆς. Ὁ ἀπροτίμα ὁ ταλαίπωρος βασιλεὺς ὀλιγωτέραν λατρείαν πρὸς τὴν κόρην του, καὶ ἓνα μνηστήρα τῶν πολλῶν αὐτῆς προσκυνητῶν. Ὁ ἤθελε νὰ ἦτο ἡ θυγάτηρ τοῦ ὀλιγωτέρου ὠραία, ἵνα ἀπαλλαγῇ αὐτῆς ταχύτερον καὶ εὐκολότερον.

Ἄν δὲ ἦσαι, ἀναγνώστριά μου, ὠραία, — ὡς ὑποθέτω, — καὶ ἔκαμες ἤδη κράτον εἰς τὰς χορευτικὰς ἐσπερίδας τῶν Ἀθηνῶν, καὶ παρέδωκαν τὴν φήμην σου εἰς τὴν ἀθνασίαν τὰ ἐφημεριδάρια τῆς πρωτευούσης μὲ πολλὰ κολακευτικὰ ἐπίθετα, ἀλλ' εἶδες ὅμως αἴφνης νέον ἄστρον καλλονῆς ἀνατέλλον ὑπὲρ τὸν ἀθναϊκὸν ἔριζοντα, ὠραιότερον τινὰ δρόφυλόν σου ἐκθρονίζουσάν σε, καὶ συναγέρουσαν περὶ τὴν λάμπην τῆς μορφῆς καὶ τῆς ἐνδυμασίας τῆς τὴν πλειοψηφίαν τῶν ἀρσενικῶν χρυσαλλίδων τῆς πρώτης πόλεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ κατορθοῦσαν νὰ διαμφοσθῆται ὑπὸ τοῦ νεαροῦ αὐτοῦ στίφους καὶ αὐτὸς ὁ τοῦ πεδύλου τῆς ἀσπασμῶς, καὶ ἀτυτολμῶσαν ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ τῆς νὰ ἐμπαίζῃ πάντα εὐκοσμίας νόμον, οὐχὶ πρὸς ἀγανάκτησιν ἀλλὰ πρὸς θαυμασμὸν τῶν περὶ αὐτὴν χαιρόντων, — ὦ, βεβαίως ἐννοεῖς καὶ δύνασαι νὰ ἐκτιμήσῃς τί σημαίνει πόνος ζηλοτυπίας, καὶ θέλεις δικαιολογήσει τὸ πείσμα καὶ τὴν ἀργίαν, ἢν ἠσθάνθη ἡ χρυσοστέφα-

νος θεὰ τοῦ κάλλους, βλέπουσα θνητῆς γέννημα καταπατοῦν τὸν γήινον αὐτῆς θρόνον, καὶ τὰ ἱερὰ τῆς τεμένη ἐρημούμενα.

Οὕτω λοιπὸν καὶ ὁ πατήρ τῆς Ψυχῆς καὶ ἡ Ἄφροδίτη ἐσκέπησαν, πῶς νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς ὀλιγωρίας αὐτῆς ὑπάρξεως, ἡ δὲ δυστυχὴς κόρη εὐρέθη συγχρόνως, χωρὶς νὰ τὴν γνωρίζῃ, χωρὶς καὶ νὰ τὴν μαντεύῃ, ἀντικείμενον διπλῆς συνωμοσίας. Ἢ μὲν θεὰ, ἔμα συλλογισθεῖσα, εὐρεν εὐθὺς καὶ τὸ μέσον τῆς ἐκδικήσεως· ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῆς τὸν παρόλυτον υἱὸν τῆς, τὸ χαριτωμένον ἐκεῖνο ζιζάνιον τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης καὶ εὐδαιμονίας τῶν θνητῶν, τὸ καλούμενον Ἔρωας, καὶ, ἀφού τὸν ἐσφιγχε τρυφερώτατα εἰς τὰς λευκάς τῆς ἀγκάλας, ἀφού καταπλήγησε περιπαθεστάτα τὰς ῥοδίνας του παρειάς, καὶ τὸν ἠρώτησε μετὰ πλείστου ἐνδιαφέροντος περὶ τῆς ὑγείας του, τῶν ἔργων του καὶ τῶν ἀσχολιῶν του, πρὸς μεγίστην τοῦ ἔρωτος ἐκπληξιν, ὅστις οὐδὲν ἄλλο συνήθως ἤκουε παρὰ τῆς μητρὸς του ἢ ἐπιπλήξεις, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐλάμβανε παρ' αὐτῆς ἢ βραβίαια, τὸν ἐκάθισε πλησίον τῆς εἰς τὸν καναπὸν καὶ διέταξε νὰ τῷ φέρωσι γλυκόν. Τῷ προσέφερε καὶ σιγάρον, ὡς λέγει ἡ παράδοσις, ἐκεῖνος ὅμως ἀπεποιήθη, ὄχι διότι δὲν ἐκάπνιζεν, ἀλλὰ διότι ἐντρέπετο, φαίνεται, νὰ καπνίσῃ ἐνώπιον τῆς μητρὸς του, καὶ μάλιστα εἰς τὸν ἰδιαιτέρον αὐτῆς θάλαμον, εἰς τὸ βουδοίρι τῆς. Τέλος πάντων, μετ' ὅλας αὐτὰς τὰς προκαταρκτικὰς φιλοφρονήσεις, ἐξέθηκεν ἡ θεὰ εἰς τὸν πηντοδύναμον τῶν καρδιῶν δυνάστην, — ὡς ἀποκαλοῦσι σήμερον τὸν ἔρωτα οἱ παῖταί τοῦ συρμού — τὸν κρύφιον πόνον τῆς ψυχῆς τῆς, μ' ὅλην τὴν ἐμφυτον αὐτῆς γυναικίαν διπλωματίαν, καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἐκδίκησιν. Τὸν παρεκάλεσε νὰ ἐμφυσῆται εἰς τὴν καρδίαν τῆς τομμηρὰς ἐκείνης θνητῆς, ἦτις ἀντεποιεῖτο τῆς λατρείας τῆς, σφοδρὸν καὶ ἀκαταμάχητον πάθος πρὸς τὸν ἔσχατον τῶν ἀνθρώπων, οὕτως ὥστε ἡ ὡς θεὰ παρὰ πάντων λατρευομένη νὰ προσφέρῃ τὴν ἰδίαν τῆς ἀγάπης τῆς λατρείαν εἰς τὸν ἐλάχιστον τῶν ὑπαλλήλικων τοῦ πατρικοῦ τῆς βασιλείου, καὶ ἀντὶ πλουσίου μεγαλεμπόρου τῆς Ἀλεξανδρείας, νὰ ἐπιθυμήσῃ σύζυγον ὑγειονομοσταθμάρχην τινὰ ἢ πρωτοκολλιστὴν ἐπαρχείου, ἢ καὶ τηλεγραφοφύλακα. Ὁ ἔρωας, πρόσφατον ἔτι ἔχων τὴν γεῦσιν τοῦ γλυκοῦ καὶ τῶν φιλημάτων τῆς μητρὸς του, ὑπεσχέθη πᾶν ὅ,τι τοῦ ἐζήτηθη, καὶ ἀνεχώρησεν (ἀπέπητθ' ἔτι, διότι, ὡς γνωρίζετε, ὁ ἔρωας εἶνε περωτός), ἐν καὶ μόνον συλλογιζόμενος: ὅτι ἡ ἀγνωστος αὐτῆ τῆς μητρὸς του ἔχθρα ὅλ' ἦτο βεβαίως πολλὴ, παραπολὺ ὠραία, ἵνα κινήσῃ εἰς ταῦτα βυθμὸν τὴν ζηλοτυπίαν τῆς ἀγαθῆς του μητρὸς, καὶ ὅτι ἀφαικτως ἔπρεπε νὰ τὴν ἔδῃ.

Ὁ πατήρ τῆς Ψυχῆς ἐξ ἑτέρου μὴ δυνάμενος νὰ

υποβάλλη τόσον μυστικὴν οἰκογενειακὴν ὑπόθεσιν εἰς τὰ φῶτα τοῦ ἀνακτοδουλείου του, καὶ μὴ γνωρίζων τοῦ ἄλλου νὰ εὖρη συμβουλὴν, ἐτρέπη τὴν πεπραγμένην καὶ συνῆθη τότε ὁδὸν, ἐπορεύθη τουτέστι πρὸς τὴν Ἀπόλλωνα, ὅστις ἦτο μὲν θεός, ἀλλὰ πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν βιωτικῶν του ἀναγκῶν μετήρχετο καὶ τὴν μαγεῖαν ἐπὶ γῆς, καὶ ἐβρίπτεν ἐν Δελφοῖς τὰ χρεῖα εἰς τοὺς θέλοντας νὰ μάθωσι τὴν τύχην των. Φθάς ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μαντευτικὸν κατάστημα τοῦ Κ. Ἀπόλλωνος, εἶδωκε τὸ ἐπισκεπτήριόν του εἰς τὸν θυρωρὸν, καὶ ἐξήτησεν ἀρώσας παρὰ τοῦ θεοῦ, ἐκθέσας συνάμα καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεώς του· λαθῶν ὅμως εἰς ἀπάντησιν, ὅτι ὁ Κύριος ἔλειπε, μετέβη εἰς ἓν τῶν καλλιτέρων ξενοδοχείων τῶν Δελφῶν, « Ξενοδοχεῖον τοῦ Περικλέους » ὀνομαζόμενον, καὶ κάπως καθωρότερον, φαίνεται, τοῦ διωνύμου σημερινοῦ ξενοδοχείου τῶν Ἀθηναίων, ἐδείπνησε, καὶ κατεκλίθη, σκοπῶν νὰ ἐπανέλθῃ τὴν ἐπιούσαν εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς μαγικῆς.

Ὁ Ἀπόλλων ἐν τούτοις ἦτο προσκεκλημένος τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ἑσπέρας παρὰ τοῦ Διὸς εἰς συμπόσιον. Νέος θεός, ὁ υἱὸς τῆς Ἀλκμήνης καὶ — οὐχὶ τοῦ συζύγου της Ἀμφιτρίωνος ἀλλὰ τοῦ Διὸς, ὁ Ἡρακλῆς ἐπρόκειτο νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν χορείαν τῶν Ὀλυμπίων, νομιμοποιούμενος δι' ἀναγνωρίσεως ὑπὸ τοῦ πατρὸς του.

Μεγάλη ἐπὶ τούτῳ εὐωχίᾳ εἶχε παρασκευασθῆ εἰς τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ὁ Ἑρμῆς εἶχε καταβῆ πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος εἰς τὴν γῆν, ἵνα προμηθευθῇ σικελοῦς μαγεύρους καὶ κλαζόμενοιον οἶνον, κομφά δὲ καὶ καλλιγραφημένα ὑπὸ τῆς Ἰβῆς προσκλητήρια εἶχον διανεμηθῆ εἰς τοὺς πικροὺς θεοὺς πρὸς τριῶν ἡδῶν ἡμέρων, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀλυτοπικῆς. Ὁ Ἀπόλλων ἐπορεύετο δὲν ἠδύνατο νὰ λείψῃ, καὶ κλείσας τὸ κατάστημά του, ἀπῆλθε νὰ λησμονήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Διὸς τὴν ἐκ τῆς ἀργίας τοῦ ἐργαστηρίου του χρηματικὴν αὐτοῦ ζημίαν. Φύσει δὲ κομψοπρεπῆς καὶ ἐρωτόλος θεός, ἐκάθισε πλησίον τῆς Ἀφροδίτης, πρὸς μέγιστον σκανδαλισμὸν τοῦ συζύγου της Ἡφαίστου, καὶ μείζονα ἔτι τοῦ ἐραστοῦ της Ἄρεος, καὶ προσεπάθησε νὰ διασκεδάσῃ τὴν ὥραϊαν ἠμοτραπέζον του διὰ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς νεολογημάτων καὶ πιστῆς ἀφηγήσεως πάσης γυναικείας καταλαλιᾶς. Σωρῶσαν οὕτω ἀνέκδοτα ἐπὶ ἀνεκδότων, καὶ δλοκλήρους πύλλαις πλάττων ἱστορίας ἐκ μικροῦ καὶ ἀσημάντου καθ' ἑαυτὸ γεγονόςτος, ἵνα προκαλέσῃ τὸ μευδίαμα ἐπὶ τῶν πορφυρῶν χειλέων τῆς Ἀφροδίτης, κατεπρόδωκε καὶ αὐτὰ τὰ σκανδαλώδη μυστικὰ, ὅσα οἱ τῆς μαγικῆς του παλάται τῷ εἶχον ἐμπιστευθῆ, καὶ ἐβλάσασε, μετὰ τὸ λόγων, εἰς τὴν ἀίτησιν τοῦ πατρὸς τῆς Ψυχῆς. Ἀκούσασα τὸ ὄνομα τῆς ὥραϊκῆς κόρης ἡ ἐλικοβλέφα-

ρος θεᾶ, ἠγανάκτησε καὶ πάλιν ἐκ πείσματος, καὶ τοσοῦτον βαθὺ ὑπῆρξε τῆς ὀργῆς της τὸ ἐρόθημα, ὥστε κατεπαρφόρασε τὴν μορφήν της, μ' ὅλον τὸ ἐφ' αὐτῆς φύκος, τὸ κατὰ μυστικὴν συνταγὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ κατασκευασμένον. Ἡσθάνθη καὶ πάλιν τὴν παλαιὰν τῆς ὀργὴν ἀνακουῶσαν τὰ τρυφερά της ἀτήθη, ἡ προσβεβλημένη φιλοτιμία της ἀνεστατώθη, καὶ ἔδραξε χωρὶς δισταγμοῦ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ χαλεψῆ καὶ ἄλλην φοβερωτέραν ἔτι ἐκδίκησιν κατὰ τῆς ἀτυχοῦς Ψυχῆς. Παρεκάλεσε διὰ τοῦ Ἰλαριώτερου της βλέμματος, τοῦ χειριστέρου της μειδιάματος καὶ τῶν γλυκεριωτέρων της λόγων, καὶ κατόρθωσε νὰ πείσῃ τὸν μάγον Ἀπόλλωνα νὰ μαντεύσῃ εἰς τὸν πατέρα τῆς πτωχῆς κόρης ὅ,τι ἀπωσιώτερον περὶ τῆς τύχης καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς θυγατρὸς του, καὶ νὰ τῷ εἴπῃ ὅτι δὲν ἠδύνατο ἄλλως ν' ἀπαλλαγῇ τῶν δυστυχημάτων καὶ τῶν συμφορῶν, ἅτινα ἡ δυσσοῖνος ἐκεῖνη κόρη ἤθελε φέρει εἰς τὸν οἶκόν του, ἢ ἐκθέσας αὐτὴν εἰς βορᾶν τῶν Ὀρηῶν. Ὁ δὲ χαριτομάντις θεός, τὸ μὲν ἵνα πληρώσῃ τὰ μειδιάματά — ἴσως καὶ κἀνὲν φίλημα — τῆς ὥραϊκῆς συναδέλφου του, τὸ δὲ διότι ἀπέδιδεν εἰς τὰ μαντεύματά του πολὺ ὀλιγωτέραν σημασίαν ἢ οἱ εὐπιστοὶ ὀνητοὶ, ὑποσχέθη τὸ ζητηθὲν καὶ ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσίν του τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ὅτε λίαν πρῶτῃ, μόλις πικρῶν τὸν καφὸν του, ἦλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου του. « Τέρας θά νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα σου, τῷ εἶπεν, οὐχὶ δὲ ὀνητός· στέλσον τὴν ὡς νύμφην καὶ ἄφες τὴν ἐκτεθειμένην ἐπὶ τινος βράχου· ἐκεῖ θά τὴν ζητήσῃ ὁ νυμφίος της. »

Ὁ πατήρ τῆς Ψυχῆς, ἐπιστρέψας περίλυπος εἰς τὰ ἀνάκτορά του, καὶ μὴ αἰσθανόμενος ἱκανὴν ψυχικὴν δύναμιν, ὅπως ἐκτελέσῃ μόνος τὴν σκληρὰν παραγγελίαν τοῦ θεοῦ, ὑπέβαλε τὸν χρησμόν τοῦ Λοξίου εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῶν μυστικοσυμβούλων του, ζητῶν ἐνίσχυσιν ἐκ τῆς ἀπορρασίας των. Οὗτοι δὲ, ἀφοῦ παρέτριψαν τὰς χεῖράς των, καὶ ἐβῆσαν ὀλίγον, καὶ ἐκυττάθησαν μετὰ τῶν, καὶ οὐδὲν εἶπον, ὅπως συνήθως πράττουσιν οἱ βασιλικοὶ σύμβουλοι, ἔκυψαν κύκλῳ τὰς κεφαλὰς, ὡς εἰ ἐβάρυνεν ἐπ' αὐτῶν ὁ χρησμός, καὶ μόνον τῆς πολυτίμου σιωπῆς των τὴν βοήθειαν παρέσχον εἰς τὸν βασιλέα των. Τὴν σιγὴν ταύτην ἐξέλαθεν ἐκεῖνος λίαν φυσικῶς, καὶ ὡς συνήθως πράττουσιν οἱ τοιοῦτους συμβούλους ἔχοντες βικαίεις, ἀντὶ ἐγχαρίσεως, καὶ ἀποπέμψας αὐτοὺς, ἀφοῦ τοὺς ἠύχαρίστως διὰ τὴν σπουδαίαν συνδρομὴν τῶν φώτων καὶ τῆς πείρας των, ἐξέτέλεσεν ὁ παλαίτωρ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀπόλλωνος.

Β'.

Παρὰ τοὺς πρόποδας ἀποτόμου βράχου, δεσπόζοντος πυκνοτάτου δάσους, εὐρίσκομεν τὴν ἐπομένην ἐσπέραν κατὰκειμένην λειπόθυμον τὴν ἀτυχῆ κόρην, ἐνδεδυμένην τὴν νυμφικὴν της στολὴν καὶ λυσιπλόκαμον.

Εἶνε ὥραϊα θερινὴ ἑσπέρα, καὶ τὸ ἥμερον λυκόφως τῆς ἐπερχομένης νυκτὸς περιστέλλει ἀνεπαίσθητος τὸν ὀρίζοντα, θάπτειν κατὰ μικρὸν ὑπὸ τὰς ἀμφιβόλους σκιὰς του καὶ δάση καὶ βράχους καὶ κοιλάδας. Ἡ ἐσπερινὴ δρόσος καταβάλλει τὸν κοριορτὸν τῆς ἡμέρας, αἱ διψῶσαι κλύες τῶν μηκώνων ἀνεγείρουσι τὰς πορφυρὰς των κεφαλὰς, τὰ δαιλιὰ διαστέλλουσι τὰ κλεισμένα των χεῖλη πρὸς τὸ φίλημα τῆς νυκτὸς, καὶ ἡ ἑλαφρὰ τοῦ ζεφύρου πνοὴ ναυοῦρξίει ἐντός τοῦ φυλλώματος τὴν ἄλλον ἀηδόνα, προσαγορεύουσαν εὐθύμως τοὺς ἐπιτέλλοντας ἀστέρας. Μαγευτικὴ ἑσπέρα, ἀναγνώστὰ μου, ἑσπέρα ἀξίλοισα τριᾶ τοῦλάχιστον ἔτη ζωῆς, ἑσπέρα ἐξ ἐκείνων, ὧν ἀπολαύομεν πολλάκις ἡμεῖς ἐν Ἀθήναις χωρὶς νὰ τὰς ἐκτιμῶμεν, καὶ τὰς ποθοῦμεν ἐπὶ ξένης γῆς, χωρὶς νὰ τὰς ἔχωμεν. Ὁμοιάζομεν κατὰ τοῦτο τὴν λειπόθυμον Ψυχὴν, ἐφ' ἣς ἔχουσ μάτην ἡ φύσις τὴν ἐσπέραν ἐκείνην πλήρεις τοὺς ὀυλάκους τῶν δώρων της, δι' ἣν μάτην ἐσκορπίζεν ἀρώματα ἢ αὔρα, δι' ἣν μάτην ἐσπινθήριζον οἱ ἀστέρες, ὡς νεόκοποι ἀδάμαντες, καὶ μάτην ἐψάλλον ἡ ἀηδὼν. Ἀλλὰ καὶ λειπόθυμος ἂν δὲν ἦτο ἡ δυστυχῆς κόρη, καὶ ἂν νάρκη μολυβδίνη δὲν ἐβάρυνεν ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις της, τί ἤθελεν ἀπολαύσει, τί ἤθελεν αἰσθανθῆ ἢ ἀλοῦσα καρδίᾳ της; Ἡ εὐτυχία εἶνε ἄχρους ἡλικιᾶ ἀκτίς, ἀποκτώσα χροῖα μόνον διὰ τοῦ διαφανοῦς πρίσματος τῆς ψυχῆς μας· ὅταν τὸ πρίσμα εἶνε θαμβωμένον, οὔτε χροῖα λαμβάνει ἡ ἀκτίς οὔτε τὸ βάθος της αὐτὸ διατηρεῖ. Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὴν Ψυχὴν, ὅτε εἰς νυκτερινὸν ψῦχος μεταβληθεῖσα ἡ ἐσπερινὴ δρόσος ἀφύπνισε τὰς κοιμημένας αἰσθήσεις της. Εἶδεν ἐαυτὴν μόνην καὶ ἐγκαταλειμένην ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς, καὶ τρόμος ἐπάγωσε τὴν καρδίαν της· ἀνεμνήθη τῆς θέσεώς της, ἀνεπόλησε τὴν τύχην καὶ τὸ μέλλον της, καὶ ἀναίσθητος πρὸς τὰ περίε τῆς ὀλέγητος τῆς θερινῆς νυκτὸς, ἀπαθῆς πρὸς τὴν κύκλωσάν αὐτὴν μαγεῖαν, ἀνελύθη εἰς δάκρυα καὶ ἔκλαυσε πικρά. Ἐβρίψε μακρὰν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς της τὰ βόδα τοῦ νυμφικοῦ της στεφάνου, καὶ τὰ σιγαλὰ δάκρυά της ῥύζησαν εἰς ὄρηον ταράζοντα τὰς ἠχοὺς τοῦ δάσους, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπάντησεν εἰς τὸν ὄρηόν της, οὐδεὶς ἤκουσε τὸν κλαυθμόν της.

Πολλὴν ὥραν ἔκλαυσεν οὕτω ἡ δυστυχῆς κόρη, ἀλλὰ τέλος ἀπέκαμε κλαίονσα, τὰ βλέφαρά της ἐ-

κλείσθησαν ὑπὸ τὸ φίλημα τοῦ ὕπνου, καὶ ἀπεκοιμήθη. Ὁραῖον ὄνειρον ἦλθε τότε ν' ἀναπτέρωσῃ τὴν καταπεσπαρημένην αὐτῆς φαντασίαν, καὶ νὰ γλυκάνῃ τὴν πικρίαν τῆς καρδίας της. Εἶδε καθ' ὕπνου ὅτι εἰώθη· καὶ θροσερὰ ζεφύρου πνοὴ ἀνύψωσεν αὐτὴν ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ τὴν ἔφερον ἐναέριον ἠσθάνετο ἐαυτὴν ἑλαφρὰν ὡς πτερόν καὶ τὰ ἀτήθη της τὰ βραχνημένα διεστέλλοντο ὡς πέπλος κυματίζων. Ἰπταμένη οὕτω εἰς τὸ κενὸν ἐπὶ τῶν πτερυγῶν τῆς αὔρας, ὑψομένη ὀλονεν καὶ παραλλάσσουσα κάτωθεν της δρυμοῦς καὶ βουνά, δὲν ἠσθάνετο πρόβον, δὲν ἔταρσεν, δὲν ἠγωνία, ἀλλ' ἔχαιρε τούναντίον καὶ ἠλπίζεν· ὑψώθη οὕτω ὑπὲρ τὰ σύννεφα, καὶ ἵπτατο πάντοτε ταχύτερον, οἱ δὲ ἀστέρες ἔφευγον ἐπισθῆν της, οἶονεἰ ἀνοίγοντες δρόμον εἰς τὴν κομπούμεν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου νυμφικῆς της ἐσθῆτα. Ἐτρεχεν, ἐτρεχε πάντοτε, καὶ ἡ ταχεῖά της ἀεροδρομία ἤρχιζεν ἡδῆ νὰ τῆς ἀφαιρῇ τὴν πνοήν, ὅτε ὁ φέρων αὐτὴν ζεφύρος ἐκόπασε βαθμηδὸν, καὶ ἤρχισε πάλιν ἠρέμα καταβαίνουσα πρὸς τὴν γῆν. Ἀλλ' ὅπως ἔχαιρε πρότερον ἀισθηγομένη ὅτι ἀνέβηκε, τόσον ἡ συνείσθησις της ἐνεκρίου καταβάσεως συνέστειλε τὴν τὴν καρδίαν της. Ἀνεξήγητος τρόμος, ἀγωνία παράδοξος τὴν ἐκυρίευσεν, ἐνόμιζεν ὅτι ὁ κρημισθῆ εἰς τὰ τέταρα, ὅτι εἰς ἀνήλιον σκότος· ἔμελλε νὰ βυθισθῆ, καὶ ἠθέλησε νὰ φωνάξῃ ἵνα καλέσῃ βοήθειαν· ἀλλ' ἡ φωνὴ ἐκόλλησεν εἰς τὸν λάρυγγά της, τὰ χεῖλη της ἐκινήθησαν σπασμωδικῶς, καὶ ὅτε τέλος ἠσθάνθη ὅτι δὲν ἐκινεῖτο πλέον, ὅτι ἡ φοβερὰ ἐκεῖνη καταβάσις εἶχε τελειώσει, ἐνόμισεν ὅτι εἶχεν ἐκπνεύσει τὴν ὑστάτην αὐτῆς πνοήν. Ἢπατάτο ὅμως, διότι ἠσθάνθη φλογώδες φίλημα κατακαύσαν τὰ χεῖλη της καὶ βλοῦσα κραυγὴν ἐξύπνησεν.

Εἶδε περὶ τῆς, ἀλλ' οὐδὲν διέκρινε, διότι σκότος βαθὺ τὴν περιεκύκλω· ἔβαινε τὸ αὖς, ἀλλ' οὐδὲν ἤκουσε, διότι σιγὴ ἄλυτος ἠπλοῦτο περὶ αὐτὴν· ἠθελε δὲ πιστεῦσαι ὅτι καὶ ὁ ὕπνος της καὶ τὸ ὄνειρόν της ἐξηκολούθουν εἰσέτι, ἂν δὲν ἠσθάνετο τοὺς ὀφθαλμοὺς της ἀνοικτούς, ἂν διὰ τῶν ἄλλων αὐτῆς εἰσθήσεων δὲν ἀντελαμβάνετο ὅτι ἡ θέσις της μετεβλήθη, καὶ ὅτι δὲν ἐκεῖτο πλέον ἐν ὑπαίθρῳ, ἐπὶ ἀποτόμου βράχου. Δὲν ἔβλεπε πλέον ἀστέρας ἀνωθῆν της, δὲν ἤκουε πλέον τῆς ἀηδόνος τὸ κελάδημα, οὔτε ἠσθάνετο πλέον τὴν δρόσον τοῦ δάσους καὶ τὴν πτέρυγα τοῦ ζεφύρου ἐπὶ τῶν παρεῖων της. Τὴν ἐξείαν τοῦ θύμου ὄσμην εἶχε διαδεχθῆ χλιερὰ καὶ μυρίπνους ἀτμοσφαῖρα δωματίου, τὴν πρὸ μικροῦ πετρώδη κοίτην της εἶχεν ἀντικαταστήσει μαλακὴ πιλωδῆς κλίνη, τὸ δὲ ἀστερόφυτον λυκόφως τοῦ οὐρανοῦ καὶ αἱ μελαναὶ τοῦ δάσους σκιαὶ εἶχον μεταβληθῆ εἰς ἐντελὴ καὶ μονότονον σκοτία, ἥτις τὴν ἐτρέμαζεν, ὡς μὰς τρομάζει τὸ ἄγνωστο, τὸ

ακατάληπτον και τὸ μυστηριώδες. Πῶς μετέλλα-
 ξεν αἴφνης ἀνεπιστήτως τὴν προτέραν τῆς θέσιν;
 Πῶς ὠδοιπόρησε κατ' ὕπνον; πῶς ἀλλοῦ κοιμηθεῖσα
 ἀλλοῦ ἐξύπνησε; ποῖαν τριχίνην γέφυραν διέδραμεν
 ἐν κέρει; ἀπὸ βραχυῶδους πέτρας εἰς εὐώδη κοιτῶνα;
 Μάτην ἐταλαιπώρει τὸν νοῦν τῆς, ἵνα ἀπαντήσῃ εἰς
 τὰ ἐρωτήματα ταῦτα τῆς ψυχῆς τῆς, ἢ ψυχῆς. Ἐ-
 σκέπτετο, ἀνεπόλει τὸ παρελθόν, ἐξήτει νὰ μαντεύσῃ
 τὸ παρόν, ἀλλ' οὐδὲν εὗρεσκε, καὶ ἡ ἀπ' ἐκείνου εἰς
 τοῦτο μετάβασις ἔμενε δι' αὐτὴν ἀνίμνησιν, οὕτως τὴν
 διέφευγεν ἡ λύσις.

Αἴφνης, ἐνθ' ἀπηθάλιουχτος ἐπλανᾶτο ἡ διάνοιά
 τῆς εἰς εἰκασίαν, κυμαινομένη μεταξὺ ἐλπίδος καὶ
 φόβου, μεταξὺ τρόμου καὶ γαλήνης, καὶ μάτην προ-
 σέσθη νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ κυκλοῦν αὐτὴν ἀγνωστον,
 καὶ μάτην ἐξήτει ὁ ὀφθαλμὸς τῆς νὰ διαπεράσῃ τὰ
 περὶ αὐτὴν σκότην, ἐνθ' ἡ φλογερά σφραγὶς τοῦ μυσ-
 στικού ἐκείνου καὶ ἀνεξήγητου φιλήματος ἔμενε
 ἐπι ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς, καὶ μάτην ἠγωνίζετο τῆς
 παρθένου ὁ νοῦς νὰ μαντεύσῃ τὴν ἀφορμὴν του, δεύ-
 τερον, φλογερότερον τοῦ πρώτου φιλήμα, τῆς ἔ-
 κκυσε πάλιν τὰ χεῖρα πρὶν ἢ δὲ συνέλθῃ ἐκ τῆς
 ἐκπλήξεως, καὶ ἄλλο φιλήμα ἠσθάνθη τὸ στόμα τῆς,
 καὶ μετ' αὐτὸ ἄλλο, καὶ πάλιν ἄλλο, καὶ λάβω
 ὅλη ἀσπασμῶν περιεχθῆναι εἰς τὴν μορφὴν τῆς, καὶ
 ἠσθάνθη ἀναβράζον τὸ αἷμα τοῦ προσώπου τῆς ὑπὸ
 τὴν φλόγα ἀσθμινούσης πνοῆς; συγχρόνως δὲ νέα
 καὶ σφριγῶσα ἀγκάλη περιέβαλε τὴν νεκρὰν τῆς
 ὀσφύν, καὶ ἄφρονι βόστρογι μετὰξώδους κύμας
 ἐγύθησαν περὶ τὸ μέτωπόν τῆς. Ἐβλεπε τρόμου κραυ-
 γὴν, ἀλλὰ θερμὰ χεῖρα τῆς ἐφραζαν τὸ στόμα· ἐ-
 πρότεινε τοῦ; ἀσθενεῖς τῆς βραχίονας ἐν' ἀποδιώξῃ
 τὸν βαρύνοντα ἐπ' αὐτῆς ἐπιόλτην, ἀλλ' αἱ χεῖρες
 τῆς ἀπῆντησαν νέον καὶ λιγυρὸν σῶμα κατακειμέ-
 νον παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς· ἠγωνίσθη νὰ ἀποσπασθῇ
 τῆς· καί οὐκ ἐκείνη; ἀγκάλῃς, ἀλλ' ἡ ἀγκάλῃ ἐσ-
 φίγγθη στενότερον περὶ τὰ στήθη τῆς.

Ὀ! πότε, ἀκαγνώστὰ μου, ἐπάλας νικηφόρος ἡ
 χεὶρ κατὰ τῶν ἡλικιῶν ἀκτίνων; πότε ἀνέστη ὁ
 πάγος κατὰ τοῦ πυρός; πότε ἀντηγωνίσθησαν αἱ νι-
 φάδες τῆς νυκτερινῆς πάχνης κατὰ τοῦ θάλλου; ἡ-
 μέρας θερινῆς; Ἴς εἶπε ἡ καρδιά ἐκείνη, ὅσον σκληρ-
 ᾶ, ὅσον ἀδαμάντινος καὶ ἂν ὑποστέθῃ, ἥτις ὑπέμει-
 νεν ἀπαθὴς τὸ πρῶτον ἐρωτικὸν φιλήμα, the first
 kiss of love, ἔπερ ἔμνησεν ὁ ἀτυχῆς κύκνος τοῦ
 Μεσολογγίου; Ποῖα, μεταξὺ τῶν ἀναγνωστριῶν μου,
 ὑπερῆσαν τὸ δέκατον ἔγδοον τῆς ἡλικίας τῆς ἔτος,
 δὲν ἐνθυμεῖται πῶς ἐσήμανε τὸ γλυκὺ ἐγερτήριο
 εἰς τὴν ὑπνώτουσαν καρδίαν τῆς; Ἡ ἐπαφὴ τερ-
 σάρων χειλέων, νέον καὶ πορφυρῶν εἶνε ἡ γέννησις
 τοῦ ἀληθεστέρου ἔρωτος. Ἄς μὴ καίωσι καὶ τὰ τέσ-
 σαρα, τῶσον τὸ καλλίτερον ἀρκεῖ τὰ δύο μόνον νὰ

ἦνε φλογερά, καὶ τὸ πῦρ μεταδίδεται· μὴ δὲν γεννᾶ-
 ται ὁ κεραυνὸς ἐκ τῆς ἐπαφῆς δύο νεφῶν ἀντιθέτου
 ἤλεκτρισμοῦ;—ὡς διδάσκουσι τοῦλάχιστον οἱ καθη-
 γηταὶ τῆς φυσικῆς, — μὴ ἦνε ἄλλο τι ὁ ἔρωσ ἢ φυσ-
 σικώτατον ἤλεκτρικὸν φαινόμενον; Τοῦτο ἔπαθε καὶ
 ἡ ἀθῶα ἡρώς μου· τοῦτο ἀπαράλλακτα, ἔπερ ἔπαθον
 αἱ πλείστα τῶν ἀναγνωστριῶν μου. Κατ' ἀρχὰς ἐ-
 ξεπλάγη, ἔπειτα ἀνέστη, κατόπιν ἐθερμάνθη, καὶ
 τέλος ἀνεφλέθη καὶ παρεδόθη. Οἱ ἀσπασμοὶ τοῦ
 ἀγνώστου καὶ μυστηριώδους τῆς ἐρωμένου, χωρὶς
 ἀπαντήσεως τὸ πρῶτον, ἀνεμίχθησαν ἐντὸς ὀλίγου
 μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς φιλημάτων, καὶ τὸ ἐν φίλη-
 μα διεδέχθη ἄλλο, καὶ ἐκεῖνο ἄλλο, μέχρις οὗ τὰ
 χεῖρα τῶν ἔμειναν ἠνωμέναι καὶ αἱ ἀγκάλαι τῶν συ-
 νεσφιγμέναι. . . Ὁ Γκαίτης λέγει πού, ὅτι αἱ νέαι
 μεθύουσι μὲ τὸ φίλημα, ὡς μεθύουσιν οἱ ἄνδρες μὲ
 τὸν οἶνον· ἐν φίλημα κατ' ἀρχὰς, . . . ἐν ποτήριον
 τὸ πρῶτον . . . ἔπειτα δεύτερον, ἔπειτα καὶ ἄλλο,
 καὶ ἄλλο . . . μέχρις οὗ χάνομεν τὰς αἰσθήσεις καὶ
 πίπτομεν· ὅστις θέλει νὰ μὴ μεθύσῃ, ἀς μὴ ἐγγίξῃ
 μὲ τὰ χεῖρα του . . . οὔτε οἶνον, οὔτε ἄλλα χεῖρα.

Δὲν λέγει ἀλήθειαν ὁ βαβυλῶν ποιητής;

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΑΛΧΟΥ.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

Εἰς τὰ δύο μαθήματα τοῦ Α. Πάλλη.

(Ἰδε ἀρ. 418 καὶ 419.)

Α.

Ἐδημοσιεύθησαν γερμανιστὶ πρὸ τριῶν περιόδου
 μηνῶν, καὶ ἀμέσως μεταφράσθησαν εἰς τὴν Ἀγγλι-
 κὴν καὶ Γαλλικὴν αἱ φιλοσοφικαὶ μελέται τοῦ Lie-
 big, περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἰδεῶν ἐν ταῖς φυσι-
 κομαθηματικαῖς ἐπιστήμασι, (Etudes Philosophiques,
 Le développement des idées dans les sciences
 naturelles). Ἐν τῷ πονήματι τοῦτῳ ὁ περιώνυμος
 οὗτος χημικὸς καὶ πρόεδρος τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκα-
 δημίας τῶν ἐπιστημῶν ὑποστηρίζει θαυμαστικῶς, ὅτι
 ἵνα κλλιερῆσθῃ ἡ διάνοις, ἵνα μορφωθῇ τὰς τῆς
 διανοητικῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ (Classe intellectuelle
 ὡς ἀναγκάζεται καὶ ὁ Γάλλος μεταφραστῆς ἵνα
 μεταφράσῃ ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ Liebig ἀντὶ
 classe intelligente) ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ ὕλικὴ
 καλλιέργεια, ὥστε νὰ ὑπάρξῃ πρῶτον ὕλικὸς πολι-
 τισμός. Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν τῆς γεωργίας,
 τῶν τεχνῶν καὶ ἐν γένει τῆς βιομηχανίας αὐξάνει ὁ
 πλοῦτος· καὶ οὕτω τὰς τῆς ἀνθρώπων κακτωμένην
 τοῦς τῶν τῶν ζῆν ἀνέτω, καὶ μὴ ἀσχρονομία

εἰς ὕλικας ἐργασίας δύνανται νὰ συγκεντρώσῃ πάσας
 τὰς δυνάμεις πρὸς καλλιέργειαν τῆς διανοίας· οὕτω
 δὲ τὰς ἐπιστήμας νὰ προαγάγῃ καὶ νὰ ἀποτελέσῃ
 τὸν διανοητικὸν πολιτισμὸν, ὡς τὸν ὀνομάζει ὁ
 Liebig. Ὁ νοῦς, ὡς εἶπομεν ἐν τῷ ἀ. μαθήματι, ἐ-
 πλασε τὰς τέχνας, ἀλλ' ἀπαιτεῖται μείζων ἐνέργεια
 αὐτοῦ πρὸς σύστασιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἐπιστη-
 μῶν. Ὅθεν ἀνάγκη νὰ προαχθῇ πρῶτον ἡ κοινωνία
 ὕλικῶς εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ δύνανται μοι-
 ρᾶσθαι εὐποροῦσιν νὰ κλλιερῆσθῃ τὰς ἐπιστήμας, ἅμα
 δὲ νὰ αὐξήσῃ διὰ τῆς κλλιερῆσεως ταύτης τὴν τοῦ
 νοῦς δυνάμιν, νὰ δύνανται, δηλαδὴ νὰ ἐκφρασθῇ εὐ-
 ρυχωρῶς τὸν νόμον τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιλογῆς. Μπο-
 ροῦται δὲ οὕτως ἡ μέση μοῖρα, ἥτοι ἡ διανοητικὴ
 τάξις, ὡς ὀνομάζει αὐτὴν ὁ Liebig. Ἡ τάξις αὕτη
 διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ νοῦς, χάριν τῆς ἀσκήσεως
 αὐτοῦ, εἶναι ἡ μόνη, ἥτις δύνανται νὰ ἐκτιμῆσθαι τὰς
 ἐπιζητούμεν ἐπιδράσεις, εἴτε ἐξωτερικᾶς εἴτε ἐσωτε-
 ρικᾶς, καὶ νὰ θέτῃ φραγμὸν εἰς αὐτὰς σῶζουσα τῆς
 κοινωνίας τὴν τε ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐλευθερίαν. Ἡ
 ἐλευθερία τῶν τῆς, τούτεστιν ἡ ἀκωλύτως ἐπιτελου-
 μένη ἐνέργεια τῶν τε σωματικῶν καὶ διανοητικῶν
 δυνάμεων ἐνδὸς ἐκάστου τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας,
 δὲν δύνανται νὰ στηριχθῇ, εἰμὴ διὰ τῆς τάξεως ταύ-
 τῆς, ἥτις ἐννοεῖ, ὅτι πρὸς στήριξιν τῆς ἐλευθερίας
 ἀπαιτεῖται ἡ τοῦ νόμου ἐκτέλεσις, καὶ πρὸς ἐκτέ-
 λεισιν τοῦ νόμου ἀπαιτεῖται ἡ κρατικὴ τῆς αὐ-
 θεντίας ἐν τῇ ἀνωτάτῃ ἀρχῇ καὶ ἐννοεῖ πρὸς τοῦ-
 τοις ὅτι ἐν τοῦτῳ θέλει εἶρε τὸ ἴδιον συμφέρον ἅ-
 μα δὲ τῆς κοινωνίας ἀπάτης. Ὅθεν ἔπεται, ὅτι ἔ-
 νει τῆς ὑπάρξεως διανοητικῆς τάξεως ἐν τῇ κοινω-
 νίᾳ δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξῃ πολιτικὴ ἐλευθερία, δὲν
 δύνανται τὰ μέλη τῆς κοινωνίας νὰ εὐρωσιν ἐγγύη-
 σιν τῆς προσωπικῆς τῶν ἐλευθερίας. Καὶ εἰ μὲν κω-
 λύεται ἡ ἐνέργεια τῶν σωματικῶν καὶ διανοητικῶν
 δυνάμεων ὑπὸ ἐνδὸς μόνου, σύστημα ἰσχύος πέρει
 αὐτοῦ κακορθώσαντος, γεννᾶται ἡ μονοτυραννία, εἰ
 δὲ ὑπὸ πλείονων, ἡ πολυτυραννία, ὁ πολυκέφαλος
 δεσποτισμὸς, ἡ καὶ ἡ ἀναρχία. Διὰ τὸν εἰρημένον
 λόγον ἐν ταῖς βραβέραις κοινωνίαις, καὶ ἐνθα δὲν
 ἐμορφώθη διανοητικὴ τάξις ὅπως εὐρεῖται, οἱ ἐν-
 θρωποι εὐρίσκουσι πλείονα ἐγγύησιν τῆς προσωπι-
 κῆς τῶν ἐλευθερίας εἰς ἕνα μόνον, ἢ δὲ κοινωνία δύ-
 νανται νὰ αὐξήσῃ καὶ νὰ προσδεύσῃ ὕλικῶς καὶ δι-
 νοητικῶς κατὰ λόγον τῆς ἐγκεφαλικῆς ἐτοιμότητος
 τῶν μελῶν αὐτῆς. Μέγα βεβλῶσις ἀτύχημα διὰ τοῦς
 εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρισκομένους λαοὺς, ὅταν τὸν
 ἴπτον διαδέχεται δομιστικὸς καὶ τὸν Μάξον Ἀυρή-
 λιον Κόμμωδος· ἀλλ' ἡ ἱστορία ἀπέδειξεν ὅτι οἱ
 λαοὶ ἐφοβήθησαν παντὸς ἄλλου τὴν ἀναρχίαν. Εἰ δὲ
 συμπέσῃ καὶ ὁ ἀπόλυτος Μονάρχης εἶναι πεπολι-
 τισμένος καὶ διανοητικῶς ὅπως ἀνεπτυγμένος, ἢ
 ἐγγύησις αὕτη αὐξάνει ἐτι μάλλον· οὐχ ἦσαν ἐ-
 νίοτε καὶ τυράννοι βάρβαροι λαῶν βραβέρων ἐστῆ-
 ριζαν τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, τηρήσαντες τὴν
 τάξιν καὶ ἀσφάλειαν, ὥστε νὰ προσδεύσῃ ὅπως
 ἡ κοινωνία ἔνευ τάξεως καὶ ἀσφαλείας, ἐλευθερία
 δὲν ὑπάρχει· ἐλευθερία εἶναι ἡ τάξις, λέγει ὁ Mi-
 chel Chevalier ἐν ταῖς περὶ ἐλευθερίας τοῦ ἐμπο-

ρίου ἐπιστολαῖς του. Παράδειγμα δὲ ἔστω ἡ κατ' ἡ-
 μᾶς τῆς Αἰγύπτου κατάστασις, ἐνθα ὁ Μεχμετ-Ἀλῆς
 κατάρθωσεν ὅπως τὴν προαγωγὴν καὶ εὐμερίαν
 τοῦ λαοῦ του, τοῦ εἰς τὴν ἐσχάτην βαρβαρότητα
 κειμένου ἐνεκεν πολυειδῶν ἄλλων περιστάσεων. Ὁ δὲ
 Φάλης τῆς Ἰπείρου, ὁ ἀπληστος καὶ ἄγριος τυ-
 ραννος Ἀλῆ-Πασσᾶς, ἠδίκησε μὲν καὶ ἔτυράννει, ἀλλ'
 ἀνεκαίριζε τὰς ἀδικίας καὶ τυραννίας πολλῶν ἄλ-
 λων τῆς δεσποζούσης τάξεως τῶν Παιωνοβιανῶν. Ἐ-
 λέγειν οὗτος τινὶ τῶν Ἰωνικῶν κατὰ τὸ 1817·
 » διὰ τὸ οἱ τέσσαρες ἀδελφοὶ σου ἔμειναν εἰς τὰ ξένα
 » καὶ δὲν ἤλθον νὰ ἐγκατασταθῶσι ἐν τῇ πατρίδι
 » των; ἐγὼ οὐδὲν διακρίνω ὑμᾶς ἀπὸ τῶν Τούρ-
 » κων· ἐὰν φορολογῶ τοὺς ὑπηκόους μου μισθοδοτῶ
 » ἀπὸ τῆς φορολογίας ταύτης τοὺς φύλακας αὐτῶν
 » φροτωμένοι χροσὸν μεταβαίνετε κατ' ἐκάστην ἀπὸ
 » Ἰωνικῶν εἰς Κέρκυραν διὰ τὸ ἐμπόριόν σας, καὶ
 » οὐδέποτε ἐλησταύθητε, καὶ πάντες ἐμολογοῦσι
 » τὴν ἀλήθειαν ταύτην.»

Ὁ πολιτισμὸς ἔχει τοὺς βαθμοὺς του καθὼς καὶ
 ἡ βαρβαρότης· ἵνα εὐρὴ ὁ λαὸς ἐγγύησιν τῆς προσω-
 πικῆς τοῦ ἐλευθερίας, ἵνα ἐπιτύχῃ δηλαδὴ τὴν κα-
 λουμένην πολιτικὴν ἐλευθερίαν, ἀνάγκη νὰ μορφωθῇ
 ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξις διανοητικὴ εὐρεῖα· ἢ δὲ τάξις
 αὕτη ἀποτελεῖ τὸν διανοητικὸν πολιτισμὸν, ὅστις
 βεβλῶσις καίτις πολλὸ ὑπεράνω τοῦ βιομηχανικοῦ πολι-
 τισμοῦ. Τὸν διανοητικὸν πολιτισμὸν ἐννοεῖ ἀναν-
 τιστῶς ὁ John-Stuart-Mill ὅταν ῥητῶς ἀπο-
 κρίνεται ἐν τῷ περὶ ἀντιπροσωπικῆς πολιτείας συγ-
 γράμματι αὐτοῦ, ὅτι ἵνα στηριχθῇ καὶ ἐφαρμοσθῇ
 καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐγγυηθῇ ἡ ἀντιπροσωπικὴ πολι-
 τεία, ἀπαιτεῖται πολιτισμὸς. Ὁ δὲ φιλιάνθρωπος καὶ
 εὐλαβὴς φιλελεύθερος Benjamin-Constant διὰ
 τὸν εἰρημένον λόγον ἠθέλησε νὰ μετριάσῃ τὸ σύν-
 ταγμα τῆς πολιτείας τῆς Βασιλείας ἀναλόγως τοῦ
 πολιτισμοῦ τῶν κατοίκων αὐτῆς. Ἀνεξαρτήτου τῆς
 χώρας ταύτης καταστάσεως, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀ-
 παλευθερίως Ἀν-Πέτρος ὁ Α' κατὰ τὸ 1825 ἐ-
 ζήτησε παρὰ τοῦ εἰρημένου πολιτειολόγου σύνταγμα
 ἀνάλογον τῷ πολιτισμῷ τῶν κατοίκων. Ὁ δὲ Ben-
 jamin-Constant, θεωρήσας ὅτι οὗτοι καὶ τοὶ χρι-
 στιανοὶ καὶ ὑπὸ χριστιανῶν ἀνεκείθεν κυβερνηθέντες,
 δὲν εἶχον εἰσέτι τὸν ἀναγκιστὸν πολιτισμὸν πρὸς ἀ-
 κριβῆ ἐφαρμογὴν τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ συστήματος,
 ἐνόμισεν ἀναγκιστὸν νὰ προσθέτῃ πρὸς ταῖς λοιπὰς
 ἐξουσίας καὶ τὴν ἐπικρασιατικὴν ἐξουσίαν (pouvoir
 modérateur) πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξου-
 σίας καὶ στερέωσιν τῆς μοναρχίας· συνέστησε δη-
 λαδὴ σῶμα διοριζόμενον παρὰ τοῦ Μονάρχου, ὅπως
 τὸ ὑπουργεῖον δικάζῃ καὶ τὰς ἐθῆνας αὐτοῦ ἐλέγ-
 χῃ· οὐχ ἦσαν οἱ παρὰ τοῦ ἀκρίτου λαοῦ ἐκλεγό-
 μενοι βουλευταὶ ἀντὶ ἐγγυητῶν τῆς ἐλευθερίας τυ-
 ραννίσκοι κατέστησαν. Ἐμπορευόμενοι οὗτοι τὰς δη-
 μοσίας θέσεις ἠθέλησαν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν δεκα-
 πλάσιως τῶν ἐν ταῖς εὐνοουμέναις χώραις τῆς Εὐ-
 ράπης ὑπάρχουσιν, ἵνα κακτωθῶσι τοὺς ψήφοι ἡ-
 ρας καὶ τοὺς οἰκείους των· καὶ οὕτως ἀντὶ σφῶν
 ἀσφούς, ἀντὶ δὲ τιμῶν ἀτίμου εἰς τὴν κοινωνίαν
 ἀνέβησαν, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν διαφθορὰν τῶν ἡ-

καὶ εὐδαιμονίαν, ἐν ᾧ ἡ σοφιστεία, στοιχείον ἐπίσης κινήσεως, κινουσα τὴν κοινωνίαν ἀνομιάλως, ἀποτόμως καὶ μετὰ θορύβου φέρει αὐτὴν εἰς τὴν καχεξίαν καὶ τὸν μακρασμόν. Κατὰ τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πολιτισμόν, εὐαριθμοῦ οὐσης τῆς διανοητικῆς τάξεως, ἔσχυσε τὸ φιλοτάρχον τοῦτο στοιχείον ἐπὶ τοῦ ἀκρίτου πλῆθους, καὶ οὕτως ὁ ψῆν τῆς σοφιστείας διέβρωσε τὸν ὑπερον τοῦ ἀνθους τῆς ἑλληνικῆς εὐφυΐας. Οἱ σοφισταὶ ἐν Ἀθήναις πάλαι ποτὲ διέστρεψαν τὸν νοῦν καὶ ἐνόθευσαν τὴν καρδίαν τοῦ Καλλίου καὶ Ἑρμογένους, τῶν ἐπιχαρίτων υἱῶν τοῦ πολυκτήμονος καὶ παμπλουσίου Ἰπποκρίτου, καὶ ἀδελφῶν τῆς Εὐγενούς Δαινομάχης, μητρὸς τοῦ Ἀλκιβιάδου. Οἱ σοφισταὶ κατέστρεψαν τὸν ἀρχαῖον ἑλληνισμὸν.

Σημείωσις Β'.

Ἐθεωρήσαμεν ὡς αἰτίαν τῆς μὴ προόδου τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ὀλέθρου τοῦ ἑλληνισμοῦ αὐτοῦ, τὴν μὴ ἐγκαίρως συστηθεῖσαν μέσσην ἤτοι διανοητικὴν τάξιν. Ὁ δὲ Liebig νομίζει ὅτι αἰτία τοῦτου ὑπῆρξεν ἡ δουλεία, οὕτως ἐκφραζόμενος (αὐτόθι σελ. 14) « Οὐδαμία χώρα, λέγει, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ χαιότῃ ἤνωσεν, ἕνεκα τῆς κοινωνικῆς αὐτῆς καταστάσεως ἐν τῷ στενῷ συνδέσμῳ τῆς βιομηχανικῆς καὶ διανοητικῆς τάξεως, τὰς ἀναγκάσας περιστάσεις πρὸς γένεσιν τῶν ἐπιστημῶν, ὅσον ἡ Ἑλλάς μέχρι Περικλέους. Ἄλλ' ἡ Ἑλλάς συνέκειτο ἐκ πολιτειῶν σὺν δουλείᾳ (Etai à esclaves) καὶ ἡ δουλεία ὑπῆρξεν ἡ αἰτία, ἣτις ἔθεσεν ὄριον τὴν ἀνυπερέβλητον εἰς τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν. » Ἡμεῖς δὲ ἐθεωρήσαμεν ὡς αἰτίαν τοῦ ὀρίου τοῦ πολιτισμοῦ καὶ κυρίως τῆς ἐκπτώσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ τὸ εὐαριθμὸν τῆς μέσης τάξεως, οὗ ἕνεκα παρετάθη ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὅστις ἔθεσεν ὄριον εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ διανοητικὴ τάξις δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ πολυαριθμὸς σχετικῶς πρὸς τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμόν, ἕνεκεν τῆς δυσκολίας τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου τῆς ἀνωρωπίνης ἐπιλογῆς, ὡς ἐκ τῶν μὴ γενομένων εἰσέτι οὐσιωδῶν ἐφευρέσεων καὶ τῆς μὴ ἀνκπύξεως τῶν ἰδεῶν διὰ τῶν φυσικοιστορικῶν ἐπιστημῶν. Ἐὰν εἶχε μορφωθῆ εὐρυτέρα διανοητικὴ τάξις, ἡ δουλεία βαρμηδὸν ἤθελεν ἐξελειφθῆ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς τάξεως ταύτης ἐπὶ τῶν λοιπῶν τάξεων τῆς κοινωνίας· ἡ δὲ πλάνη τοῦ Πλάτωνος καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀνεχομένων τὴν δουλείαν ταχέως ἤθελε διασκεδασθῆ. Ὅθεν δι' ἡμᾶς δὲν ὑπῆρξεν ἡ δουλεία ἐν τοῖς ἐλευθέροις κράτεσιν ἡ αἰτία τῆς μὴ προαγωγῆς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐκπτώσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἡ μὴ μορφωθείσα κρίσις εἰς ἀριθμὸν ἀνθρώπων ἀνάλογον τοῦ πληθυσμοῦ, δυναμένων νὰ σταθμίσωσι τὰ γενικά συμφέροντα καὶ νὰ ἀναχαιτίσωσιν οἷον δῆποτε ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν ἐπιβλαβῆ ἐπίδρασιν. Τὸ ὄνομα τοῦ μεγαλοφυοῦς προέδρου τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας ἐμπνέει ἡμῖν μέγαν σεβασμόν, ἀλλ' ἐμπληροῦμεν ἐπιστημονικὸν καθήκον ἀντιτασσόμενοι εἰς τὴν ἰδέαν αὐτοῦ περὶ τῆς αἰτίας τῶν ὀρίων τοῦ

ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ὅτι ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς δὲν προήχθη, ἕνεκεν τῆς ἀκρισίας τῶν πλείστον μελῶν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, εἶναι ἀλήθεια ἀποβρέουσα ἐκ τῶν ἱστορικῶν δεδομένων, ἐξ ὧν τινὰ διὰ βραχείων, ὡς ἐκ τῶν ὀρίων τοῦ δευτέρου μαθήματος, διεξήλωσαμεν. Πιστεύομεν δὲ ὅτι εὐεργετοῦμεν τὸν ἀναγεννώμενον ἑλληνισμὸν στηρίζοντες τὴν ἀλήθειαν ταύτην· θέλει δὲ βεβαιωθῆ περὶ τῶν εἰρημένων, ὅστις θελήσει νὰ εἰσδύσῃ ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ὅταν δὲ ἐξετάσῃ τὰς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας θέλει πεισθῆ, ὅτι ἐνθα ἡ μέση ἤτοι διανοητικὴ τάξις εἶναι εὐαριθμὸς, ἡ ἀνωτέρα ἢ εἰς τὰ τῆς πολιτείας ἀναμιγνυομένη, ὀδηγουμένη μόνον ὑπὸ τῶν παθῶν τῆς καὶ ὑπὸ τῶν κακῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐννοουμένων ἰδίων συμπερῶντων αὐτῆς, ἀνατρέπει ἐκάστοτε τὰ καθεστῶτα, γεννᾷ τὴν ἀναρχίαν, καὶ ἐπομένως θέτει φραγμὸν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ τὸν ὀλεθρον αὐτὸν φέρει τῆς κοινωνίας. Ἐν τοιαύταις κοινωνίαις οἱ σοφισταὶ καὶ πολιτικοὶ ἀγύρται, οἱ ἀπὸ τῆς ἀνωτέρας τάξεως συνήθως ἀποβρέοντες, φοβούμενοι μὴ, φωτιζομένων τῶν βιομηχανικῶν τάξεων, ἀπολέσωσι τὴν διὰ τῆς ἀγυρτίας καὶ ὀχλοκοπίας ἐπιβροχὴν καὶ ὑπεροχὴν των, τὰ ἀγνὰ εὐρώστου διανοίας προϊόντα, τὰς ἀνακαλυπτομένας, δηλαδὴ πρακτικὰς ἀληθείας παρὰ τῆς εὐαριθμοῦ διανοητικῆς τάξεως, ὡς ἀγόνους θεωρίας διασφύρουσι, καὶ τοὶ τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς λέξεως ἀγνοοῦντες· ἵνα δὲ ἀφαιρέσωσι πάντα σεβασμὸν πρὸς τὰ μέλη τῆς τάξεως ταύτης ἐκ μέρους τῶν βιομηχανικῶν τάξεων, τοὺς γεννήτορας καὶ διαδίδοντας τὰς ἀληθείας ταύτας, ὡς λογοκλόπους συκοφαντοῦσι, καὶ ὡς τοιοῦτους ἄνευ τινὸς ἀποδείξεως εἰς τὸ ἄκριτον καὶ εὐπιστον πλῆθος καταγγέλλουσιν. Ἀνεφέραμεν διὰ συντόμων ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας ὀλίγα τινὰ, ἵνα ἀποδείξωμεν, ὅτι ἡ πιέζουσα τὴν βιομηχανικὴν τάξιν δεσπόζουσα ἀνωτέρα τάξις κατεδίωκε τὴν διανοητικὴν, ἀλλὰ ἵνα ὑποστηρίξωμεν τὴν πολιτικὴν ἰδέαν τῆς διανοητικῆς τάξεως καὶ ὅτι αὕτη ἡ τάξις σώζει τὴν κοινωνίαν στηρίζουσα τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀληθῆ ἐλευθερίαν καταφύγαμεν πρῶτοι ἡμεῖς εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν ἐν γένει καὶ ἰδίως εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου, λαβόντες τὸ ἐνδόξιμον παρά τοῦ Tartivel. Ὁ σοφὸς οὗτος ἱατρός ἐκθέτων τὰς κέρυσι γενομένας συζητήσεις ἐν τῇ ἀνθρωπολογικῇ ἑταιρίᾳ τῶν Παρισίων περὶ τὴν συγκριτικὴν φυσιολογίαν τῆς διανοίας, ἀποφαίνεται ὅτι ἡ φυσικὴ ἱστορία, καὶ ἰδίως ἡ ἀνθρωπολογία, προώρισται ἵνα ἐπενεργήσῃ ἀποτελεσματικῶς ἐπὶ τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν.